

ฉบับบุชากรุ

วารสาร

โพธิyalay

๒๐

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒๐ เดือนมกราคม ๒๕๖๐

บทไหว้ครู

ปาณาติกา โทษดี

ปณฺญาตุทมิกร เต เต

(สวดทำนองสรภัญญะ)

อนึ่งข้าค่านับน้อม

โอบเอื้อและเอื้ออุห

ยัง บ ทราบก็ได้ทราบ

ชี้แจงและแบ่งปัน

จิตมากด้วยเมตตา

เหมือนท่านมาแกสั่งเกณฑ์

ขจัดเขลาบรรเทาโม-

กัธยา ณ อารมณ

คุณเสวณนี้ควรนับ

ควรนึกและตรึกใน

คุณุตตรานุสติกา

ทินฺโนวาท นมามิห

ต่อพระครูผู้กรุญ

อนุศาสน์ทุกสิ่งสรรพ

ทั้งบุญบาปทุกสิ่งอัน

ขยายเอรรถให้จัดเจน

และกรุณา บ เอียงเอิน

ให้ฉลาดและแหลมคม

หะจิตมืดที่งมง

ก็สว่างกระจ่างใจ

ถึงอ่าเลิศ ณ แดนไตร

จิตน้อมนิยมขมิฯ (กราบ)

เปิดเล่ม

ฉบับที่ ๒๐ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

วารสารโพธิyalai ฉบับนี้ เป็นฉบับต้อนรับปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นปีที่มีเหตุการณ์สืบเนื่องมาจากปีที่แล้ว นั่นคือการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นำความโศกเศร้าสะเทือนใจมาสู่ปวงชนชาวไทยอย่างไม่มีเหตุการณ์ใดจะเปรียบได้เลย ดังนั้น ปีใหม่ปีนี้ จึงเป็นปีที่ไม่มี การเฉลิมฉลองที่เป็นการรื่นเริงบันเทิงใจแต่อย่างใด คนไทยยังคงไว้ทุกข์ถวายพ่อหลวงรัชกาลที่ ๙ อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะมองไปทางใด ก็เห็นแต่ผู้คนใส่ชุดดำกันถ้วนหน้า เป็นการไว้ทุกข์ที่ยาวนานอย่างไม่เคยมีมาก่อน แสดงให้เห็นว่า คนไทยนั้นรักพ่อหลวงรัชกาลที่ ๙ อย่างลึกซึ้งเพียงไร

ด้วยเหตุนี้ เราจึงไม่จัดทำฉบับต้อนรับปีใหม่ แต่ได้เลือกวันสำคัญวันหนึ่งในเดือนนี้ คือวันครู ทุกวันที่ ๑๖ มกราคม ของทุกปี เป็นวันครูแห่งชาติ ในปีนี้ก็เช่นกัน ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความสำคัญกับวันครู จัดงานไหว้ครูอย่างทั่วถึงทั่วประเทศ วารสารโพธิyalai เห็นควรทำ “ฉบับบูชาครู” ขึ้นเป็นพิเศษ เพราะครูนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการศึกษา หากไม่มีครู การศึกษาก็จะดำเนินไปได้ยากมาก ครูคือกัลยาณมิตรของศิษย์ พระพุทธองค์ทรงยกย่องว่า กัลยาณมิตร คือ รุ่งอรุณของการศึกษา

วารสารโพธิyalai ภูมิใจนำเสนอ บทความดีๆ ที่บรรจงคัดมาตีพิมพ์ บทความแรกที่ยากชวนอ่าน คือ **การตีความฉันทบูชาครู** ปาเจรา จริยา โหนติฯ ซึ่งพวกเรานักเรียนส่วนใหญ่ต้องท่องกันในวันครู ฉันทภาษาบาลีบทนี้ นอกจากจะจดจำและไพเราะเป็นอย่างยิ่งแล้ว ยังมีความหมายกว้างและลึกมาก แต่คนทั่วไปคงไม่รู้ เพราะไม่ได้เรียนภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาที่สามารถรักษาภาวะธรรมที่ภาษาไทยไม่สามารถทำได้ ตัวอักษรแต่ละตัวมีความหมายในตัว เมื่อนำมาประกอบกันเป็นคำจึงมีนัยที่แยบยลลึกซึ้งยากจะอธิบายในภาษาอื่น แต่พระอาจารย์มหาประนอม ธมมาลงกาโร ธัมมาจริยะ ผู้เชี่ยวชาญภาษาบาลี ได้เมตตาอธิบายความหมายของฉันทให้ไว้ครู่ดังกล่าวไว้อย่างสนุกสนาน ทั้งให้ความรู้ที่คนจำนวนมากยังไม่รู้

เนื่องจากฉบับนี้ทำเพื่อครู เราจึงขอแนะนำภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับครูเรื่องหนึ่ง คือ **Not One Less** ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับการยกย่องและกล่าวขวัญถึงในระดับนานาชาติ ทั้งยังได้รับรางวัลสิงโตทองคำ ในงานเทศกาลภาพยนตร์ที่เมืองเวนิส ในปี 1999 อีกด้วย

ภาพยนตร์เกี่ยวกับครูนั้น มีการสร้างมาแล้วเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น *To Sir With Love*, *Dead Poet Society*, *Mr. Holland's Opus*, ฯลฯ แม้จะมีภาพยนตร์เกี่ยวกับครูจำนวนมากดังกล่าว แต่สาเหตุที่เลือก *Not One Less* มาแนะนำเสนอก็คือ ด้วยเหตุผลว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้กำกับโดย จาง อี้หมว ผู้กำกับชาวจีนมือหนึ่งระดับโลก ผลงานทุกเรื่องของเขาทรงพลัง มีความหมาย และได้รับการยอมรับจากวงการภาพยนตร์ว่า ไม่ธรรมดา *Not One Less* ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ไม่ธรรมดา เรียกน้ำตาจากผู้ชมมาแล้วทั่วโลก เป็นน้ำตาแห่งความซาบซึ้งประทับใจในรักบริสุทธิ์ของผู้ให้ที่สุดจะบรรยาย

ผู้ที่เขียนถึงภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ ผศ.ดร. มาลินี แก้วเนตร แห่งภาควิชาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเคยมีผลงานวิจารณ์ภาพยนตร์มาแล้ว ๒ เล่ม คือ *คมงามในหนามเดย* และ *แลหนึ่งลอดแวนวรรณกรรม* ผศ.ดร.มาลินี มีมุมมองในการวิจารณ์ที่ไม่เหมือนใคร จากความรู้ทางวรรณคดีที่ได้เรียนจบมาและสอนหนังสือเกี่ยวกับวิชานี้มาเป็นเวลานานจนเกษียณอายุราชการ

อีกบทความหนึ่งที่เรากลุ่มใจนำเสนอคือ “**คุณสมบัติของครูที่ดีตามคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา**” จากงานเขียนสดๆ ร้อนๆ ของปราชญ์ทางธรรมนามอุโฆษ **วศิน อินทสระ** ผู้มีผลงานหนังสือธรรมและวรรณกรรม ที่ได้กลายเป็นหนังสือในดวงใจของนักอ่านหนังสือธรรมะมากมาย เช่น พระอานนท์ พุทธอนุชา, ชุตธรรมบท ทางแห่งความดี, ผู้สละโลก, จอมจักรพรรดิอโศก, แสงเทียน และพุทธอุทยาน เป็นต้น สำหรับวรรณกรรมเรื่องพระอานนท์ พุทธอนุชา ซึ่งได้รับยกย่องเป็นวรรณกรรมระดับโลกในทศวรรษนั้น เป็นวรรณกรรมธรรมที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม

สารบัญ

ราชินีนาถ ทรงมีพระราชศรัทธานำมาอ่านบันทึกพระสุรเสียงด้วยพระองค์เอง และยังทรงให้ทำเป็นแผ่นซีดีแจกข้าราชการ ทังได้มีการสำเนาแจกจ่ายออกไปสู่สาธารณชนทั่วไปอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง ปัจจุบันท่านอาจารย์คุณ อยู่ในวัยชรา สุขภาพกายอาจอ่อนแอลงไปตามอายุชั้ย แต่ความทรงจำและความรู้นั้นยังยอดเยี่ยม ถ้ามอะไรเกี่ยวกับธรรมะ ท่านตอบได้อย่างรวดเร็วคล่องแคล่ว การที่เราได้รับบทความชิ้นนี้มา น่าจะเป็นนิมิตหมายอันดีว่า ในอนาคตเราจะได้อ่านบทความดีๆ จากท่านอีก

ครูคือบุคคลที่มีความสำคัญมากสำหรับชีวิตเรา **ครูที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือพระพุทธเจ้า** ที่ทรงให้วิชาชีวิตที่จะนำให้เราพ้นทุกข์ได้ การพ้นทุกข์หมายถึงการสิ้นกิเลส การสิ้นกิเลสคือหนทางเดียวที่จะทำให้โลกได้พบสันติสุข เพราะฉะนั้น ก่อนจะบูชาครูอื่นใด ขอสาธุชนทั้งหลายนอบน้อมสักการะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนเป็นลำดับแรก น้อมรำลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ด้วยใจเคารพอย่างสูงสุด หากทำได้อย่างนี้ ชีวิตย่อมจะมีมงคลอยู่กับการศึกษาเล่าเรียนสรรพวิทยาใด ย่อมไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป

คณะผู้จัดทำ

ประธานที่ปรึกษา
พระครูธรรมธรมณต์ นนทิกโก
อัครมหาบัณฑิต
บรรณาธิการอำนวยการ
พระมหาประนอม ธมมาลงกาโร
บรรณาธิการบริหาร
พนิตา อังจันทร์เพ็ญ
panitaang@gmail.com
รองบรรณาธิการ
ทพญ. อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ
Acharak7153@gmail.com
ประสานงาน
พระครูประคุณสรกิจ
(พระมหาการุณย์ กุศลนโนโท)
pk.krun21@gmail.com
กองบรรณาธิการ
คณะสงฆ์วัดจากแดง
สำนักงาน : วัดจากแดง
๑๖ หมู่ ๖ ถ.เพชรหึงษ์
ช.เพชรหึงษ์ ๑๐
ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทรศัพท์. ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๖๐
จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
ภาพปก
มหาบ้านนอก
ปก
บูชาครู
วาดภาพประกอบ
น้องขวัญ
เครดิตภาพ
มหาบ้านนอก, Cagino bhikkhu,
Mei Mirantee
ศิลปกรรม
สหมิตรกรู๊ปรีม
อุปถัมภ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์
โดยคุณพัชรพิมล ยังประการ
ประธานกรรมการสินค้าแบรนด์
'สุวิมล'
จัดพิมพ์โดย
สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง
โทร. ๐๒ ๙๐๓ ๘๒๕๗-๘

- ❁ ความหมายของบทบูชาครู.....๓
- ❁ กวีนิพนธ์ : ครูคือดวงตะวัน.....๗
- ❁ ธรรมเทศนา : ครูในใจ.....๘
- ❁ คติธรรมจากสัมโมทนียกถา
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์.....๑๓
- ❁ กวีนิพนธ์ : ส.ค.ส. ส่งความสำนึกทีปีใหม่.....๑๗
- ❁ คุณสมบัติของครูที่ดี
ตามคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา.....๑๘
- ❁ กวีนิพนธ์ : เวลาที่เหลือ ?.....๒๒
- ❁ บทความ : พระมาลัย ตอน ๑.....๒๓
- ❁ ชุดทองจากขยะ ตอน ๒.....๒๔
- ❁ ขวนดูหนึ่ง : Not One Less.....๓๒
- ❁ สถานปฏิบัติธรรมริมถนน.....๓๖
- ❁ หลวงปู่ทวด ผู้สร้างมหาคุณูปการฯ.....๔๐
- ❁ ธรรมสำหรับเยาวชน : ผู้ซึ้งุมทรัพย์.....๔๕
- ❁ ได้ฟ้าวัดจากแดง.....๔๗

หากท่านผู้อ่านมีความประสงค์จะติดต่อกองบรรณาธิการวารสารโพธิยาลัย หรือต้องการแสดงความคิดเห็น ชม หรือคำแนะนำใดๆ กรุณาติดต่อได้ที่อีเมลล์ pk.krun21@gmail.com (พระครูประคุณสรกิจ หรือพระมหาการุณย์ กุศลนโนโท) หรือติดต่ออีเมลล์ acharak7153@gmail.com หรือเบอร์โทร 082-891-4464 (คุณอัจฉรา)

วารสารโพธิยาลัยจัดพิมพ์ด้วยปัจจัยบริจาคของท่านผู้มีจิตศรัทธา โดยเลือกใช้กระดาษคุณภาพดีเพื่อรักษาสุขภาพของผู้อ่าน เปี่ยมด้วยคุณค่าทางธรรมที่คัดสรร เพื่อแจกเป็นธรรมทาน และบริจาคไปตามห้องสมุด หากท่านอ่านจบแล้วต้องการแบ่งปันธรรมทาน โปรดส่งต่อให้ท่านอื่นที่เห็นคุณค่า หรือมอบให้สถาบัน ห้องสมุด วัด หรือสถานปฏิบัติธรรมต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางธรรมกว้างขวางต่อไป

*****
ท่านสามารถติดตามอ่านวารสารโพธิยาลัยทุกฉบับย้อนหลังได้ทาง เว็บไซต์วัดจากแดง www.watchakdaeng.com, เว็บไซต์ชมรมกัลยาณธรรม www.kanlayanatam.com และ Facebook Page : Kanlayanatam

วิสาขารสม

พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร

ความหมายของ

บทบูชาครู

ปาเจราจริยา โหนติ คุณุตตรานุสาสกา
ปณฺญาวุฑฺฒิเกร เต เต ทินฺโนวาเท นมามิหิ

การไหว้ครู ถือเป็นสิ่งสำคัญมากในพุทธศาสนา บทไหว้ครูคือ นะโม ตัสสะ ... ฯลฯ นะโม แปลว่าความนอบน้อมต่อพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ตรัสเรื่อง **ครู** คือ **คารวะ ๖** ได้แก่ ๑. พุทธคารวตา เคารพในพระพุทธเจ้า ๒. ธัมมคารวตา เคารพในพระธรรม ๓. สังฆคารวตา เคารพในพระสงฆ์ ๔. สิกขาคารวตา เคารพในไตรสิกขา ๕. อัปฺปมาทคารวตา เคารพในความไม่ประมาท ๖. ปฏิสัณฺถการวตา เคารพในการปฏิสัณฺถ

ถ้าเคารพ ๖ หรือคารวะ ๖ อย่างเกิดขึ้น ผลคือ ๑ แสดงความอ่อนน้อม ๒ ให้ความ

สำคัญ ๓ เอาใจใส่ ถ้าเราให้ความอ่อนน้อมและให้ความสำคัญกับสิ่งใด สิ่งนั้นจะเข้ามาหาเราได้ง่าย โดยเฉพาะเคารพพระพุทธเจ้า อ่อนน้อมต่อพระพุทธเจ้า ให้ความสำคัญต่อพระพุทธเจ้า พุทธานุสติกรรมฐานก็จะเกิดขึ้นอย่างง่ายดาย เคารพในพระธรรมก็จะฟังเทศน์ ฟังธรรมให้เข้าใจได้ง่าย เคารพในการศึกษาศึกษาจะพัฒนาจากหน้ามือเป็นหลังมือได้ทันที การศึกษาของไทยกำลังตกต่ำ เพราะทุกคนไม่ให้ความสำคัญการศึกษา ไม่ให้ความสำคัญ และไม่ให้ความสำคัญกับผู้จุดประกายทางการศึกษา ความเคารพในเรื่องการศึกษา และความเคารพในผู้จุดประกายทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนหายไป จึงจุดไฟแห่งการศึกษาไม่ติด

ปาเจราจริยา มาจากคำว่า ปาจริยะ (ครูของครู) + อจารริยะ (ครูในปัจจุบัน) อาจารย์ของอาจารย์ สูงสุดคือบรมครู พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปวราจารย์ อาจารย์ผู้ประเสริฐที่สุด ปาเจรา หรือ ปาจริยา คำนี้ก็คืออาจารย์ของอาจารย์สืบๆ ไป สุดท้ายสูงสุดคือพระพุทธเจ้า ถ้าเรานึกถึงตรงนั้นได้ ตั้งแต่อาจารย์ที่สอนเราอยู่ในปัจจุบัน ไปถึงอาจารย์ของอาจารย์สุดท้าย อาจารย์คือองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเรานึกไปถึงขนาดนั้นได้ ปาเจรา คือเคารพครูได้ทั้งหมดเลย อจาริยา ก็คือ อาจารย์องค์ปัจจุบัน แต่ ปาเจรา คือตั้งแต่อาจารย์ของอาจารย์ถอยๆ ไปถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า สูงสุดเลย ถ้าระลึกได้ตรงนี้ ถือว่าดีที่สุด

คุณุตตรานุสาสกา มาจากคำว่า คุณ + อุตตร (สูง) + อนุสาสก (ผู้พร่ำสอน) คุณอันประเสริฐของอาจารย์เรา ณ ปัจจุบันก็มีคุณธรรม ๗ ประการ* อาจารย์ที่สูงขึ้นไปก็มีคุณธรรมเป็นบ่อเกิดแห่งคุณงามความดี จนกระทั่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นครูผู้สูงสุด

ครูมี ๓ ประเภท ๑ ครูสอนวิชาสื่อสาร ๒ ครูสอนวิชาชีพ ๓ ครูสอนวิชาใช้ชีวิต พระพุทธเจ้าของเราทั้งหลายสอนให้ทั้งวิชาสื่อสาร ให้ทั้งวิชาชีพ ให้ทั้งวิชาใช้ชีวิต วิชาทั้งหมดพระพุทธเจ้าให้ได้ทั้งหมด แต่ทรงเน้นวิชาใช้ชีวิตคือศีล สมาธิ ปัญญา วิชาสื่อสาร ครูคนแรกคือพ่อแม่ วิชาชีพ ได้จากครูอนุบาล จนถึงครู

มหาวิทยาลัย วิชาใช้ชีวิต ได้จากพระพุทธเจ้าทั้งหมดนี้ ถ้าเราเห็นตั้งแต่เริ่มต้น ครูที่อยู่ในบ้าน ครูที่อยู่ในโรงเรียน และครูที่อยู่ในโลกทั้งสามหมายถึงพระพุทธเจ้า เราไหว้ครั้งเดียวได้ครบหมด ที่บอกว่ามีคุณ “คุณุตตรา” หมายถึงมีคุณอันสูงยิ่ง

“อนุสาสกา” ตามพร่ำสอนอยู่ตลอดเวลา คือไม่ได้สอนวันเดียว ไม่ได้สอนทีเดียว สอนแล้วสอนอีก คือ “อนุสาสกา”

ต่อมา “ปญญาวุฑฒิเกรเตเต” มาจากคำว่า ปญญา + วุฒิ (เพิ่ม, เจริญ) + เกร (ซึ่งทำ) ท่อนหลัง ทินโนวาเท นมามิ อหิ ข้าพเจ้านมามิ ขอนอบน้อม ปญญาวุฑฒิเกร เต เต ซึ่งอาจารย์ทั้งหลายเหล่านั้น ทั้งที่ทำความเจริญด้านปัญญาให้ข้าพเจ้า และอบรมศีลธรรมให้แก่ข้าพเจ้า

เต มี ๒ ตัว เต แรกคือ อาจารย์ผู้ทำความเจริญด้านปัญญา เต ตัวที่สองคือ อาจารย์ผู้ให้โอวาทเช่น โอวาทปาติโมกข์ อาจารย์ที่อบรมหมายถึง อาจารย์ที่อบรมด้านศีลธรรม ด้านจริยธรรม และที่อบรมให้เป็นคนดี มีคุณธรรม อาจารย์เหล่านั้นทั้งหมด อาจารย์ทุกประเภท นมามิ ข้าพเจ้าขอกราบขอนอบน้อมโดยพิเศษ

คำว่า เต เต นั้นถ้า เต ตัวเดียวก็คือสิ่งนั้นแหละ จุดนั้นแหละ ถ้า เต เต ๒ ตัวก็จะเอาตัวหน้าเป็นประธาน แต่ในที่นี้ถ้ามีคำเหมือนกันแล้วอยู่ในลักษณะเดียวกัน ก็หมายความว่า เป็นทวิคุณ เต เต คำนี้คือครูทุกประเภทที่สอน ทั้งครูพักลักจำ จะเป็นครูเห็น ครูได้ยิน ครูทุกชนิดที่เป็นครูของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ากราบไหว้ทั้งหมดไม่เว้น ตั้งแต่ครูในโรงเรียน ครูที่ข้าพเจ้าไปเห็น ครูทางตา ทางหู ครูทุกประเภท ข้าพเจ้าขอกราบ ขอไหว้ทั้งหมด

* คุณสมบัตินี้ของครูที่ดี ๗ ประการ หน้า ๑๘

การให้ความเคารพ การไหว้ครู จะใช้ดอกไม้ ในการไหว้ มีข้าวตอก ดอกเข็ม หญ้าแพรก ดอกมะเขือ **ดอกเข็ม** คือสัญลักษณ์ทางปัญญา พระสารีบุตรที่มีปัญญามาก เพราะถวายเข็ม เย็บผ้า ให้กับพระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วตั้งความปรารถนาขอให้ปัญญาเฉียบแหลมเหมือนกับ เข็มที่ได้ถวาย เข็มนี้ คือ **ปฏิเวธ** แปลว่า รู้แจ้ง ทางตลอด ต้องมีปัญญาเฉียบแหลมจึงรู้แจ้ง ทางตลอดได้ เรายังไม่ได้ถวายเข็ม แต่ถวาย ดอกเข็มแทน ขอให้ปัญญารู้แจ้งทางตลอด ในวิชาที่คุณครูพร่ำสอน เอาดอกเข็มมาเป็น สัญลักษณ์ ทางปริศนาที่คุณครูสอนได้ทุกอย่าง

ดอกมะเขือ แทนการอ่อนน้อมถ่อมตน ดอกมะเขือจะมีลักษณะโค้งเหมือนการแสดง ความอ่อนน้อมถ่อมตน ส่วน **หญ้าแพรก** แทนความอดทน และเกิดได้ในทุกที่ทุกสถาน และหญ้าแพรกนี้รากจะหยั่งลึกมาก ไม่ตายง่ายๆ เพราะ ฉะนั้นความอดทนก็ดี ความมีรากฐานมั่นคง ทางการศึกษาที่ดี ถ้ารากฐานดีคือการศึกษาดี ถึงจะล้มไปก็จะฟื้นขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะรากฐานหยั่งลึกคือมีปัญญาเพียงพอแล้ว ช่วงนี้อาจจะประสบปัญหาเรื่องเศรษฐกิจธุรกิจไม่ค่อยดี แต่มีปัญญาอยู่ อีกไม่นานก็ฟื้นกลับมาได้ **ข้าวตอก** คือสัญลักษณ์ของการมีระเบียบวินัย ใฝ่ใจฝึกตนเพื่อเป็นคนดีมีระเบียบวินัย (ตอน มารโยนอาวุธพุ่งใส่พระพุทธองค์ ด้วยบุญญา-

ภาพของพระพุทธองค์ อาวุธกลับกลายเป็น ข้าวตอกดอกไม้บูชาพระพุทธองค์ ประหนึ่งว่า โยนก้อนหินเข้าใส่ แต่ส่งดอกไม้กลับคืน)

คืนที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้ พระองค์สุบินว่า หญ้าแพรกนี้ งอกทะลุจาก พระนาภีคือสะดือของพระองค์สูงขึ้นไปเสียด ฟากี้รู้ว่าจะได้มีปัญญารู้แจ้งทางตลอดในโลก ทั้งสามและหญ้าแพรกนี้มีความคมทั้ง ๒ ข้าง คือ **กุสะละ ละ** ก็คือตัด ตัดสิ่งที่ไม่ดี โลก โกรธ หลง ด้วยปัญญา อันนี้คือความหมายของ กุสะละ หรือ กุศล หรือ กุสะคือ หญ้าแพรก นอกจากมีความอดทนแล้ว ยังมีความคมที่สามารถเชือด เฉือนสิ่งที่ไม่ดีได้ ฉะนั้นในส่วนตรงนี้เรามอง เห็นได้ ถ้ามีปัญญาเราจะเชือดเฉือนอวิชชาคือ ความไม่รู้ เชือดออกไปด้วยปัญญา ซึ่งอุปมา เหมือนหญ้าแพรก ซึ่งมีคมความคิด คมคำ และปัญญาแหลมคม

นักเรียน นักศึกษาต้องมีเคารพ ๖ อย่าง เคารพในสิกขา เพื่อจะพัฒนาทั้งความรู้ ทั้งศีล สมาธิ และปัญญา **สิกขาการวตา** และ **อัปปมาท การวตา** เคารพในความไม่ประมาท ไม่ประมาท ขั้นแรกคือ ตั้งสติก่อนสตาร์ทชีวิต ๒. ไม่ประมาท ในทานกุศล ๓. ไม่ประมาทในศีลกุศล ๔. ไม่ประมาทในพระพุทธเจ้า ๕. ไม่ประมาทในตัวเอง คืออย่าลืมนั่งสติก่อนเริ่มชีวิต อย่าลืมนั่งให้ทาน อย่าลืมนั่งที่จะรักษาศีล อย่าลืมนั่ง พระพุทธเจ้า สุดท้ายอย่าลืมนั่งตัวเอง มีกายา นุปีสสนาสติปฏฐาน เป็นต้น สติ ๕ ชั้น นั่นคือ ความไม่ประมาท **ปฏิสันถารการวตา** เคารพใน ปฏิสันถารแบ่งได้ ๒ อย่าง คือ ๑. อามิสปฏิสันถารต้อนรับด้วยสิ่งของ ๒. อัมมปฏิสันถารต้อนรับด้วยการถามสารทุกข์สุกดิบ การแนะนำ การดำเนินชีวิตที่ดีงาม

ต่อมาเพิ่ม สมาธิคารวตา เคารพในสมาธิ สมัยก่อนมีการนั่งสมาธิ ๕ นาที เสร็จแล้วจึงจะเรียนหนังสือ ถ้าโรงเรียนไหนยังให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนหนังสือได้ นักเรียนเหล่านั้นจะเรียนดี

ครู ผู้หนักแน่น, ผู้ควรเคารพ ครู แปลว่า ผู้ร่าดรดความรักลงในศิษย์ ต้องมีคุณธรรม ๗ ประการโดยเฉพาะ คือ ๑. ปิยะ ๒. ครุ ๓. ภาวนีโย ๔. วตฺตา ๕. วจนฺทโม ๖. คมภีรณฺจ กถิ กตฺตา ๗. โน จฏฺฐาเน นิโยชเย นี่ก็คือคุณธรรมของครู เพราะมีคุณธรรมเหล่านี้ จึงเป็นบุคคลที่น่ากราบนำไหว้ น่าเคารพ ตรงนี้คุณสมบัติครบสำหรับคุณครู

ในด้านของศิษย์ ถ้าอยากจะทำกิจการการศึกษาของประเทศไทย ต้องสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนไทยทุกคนเกิดความเคารพในคุณครู เคารพในวิชาที่เรียน เคารพในพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เคารพในความไม่ประมาท เคารพในไตรสิกขา เคารพในการปฏิสันถาร เคารพในสมาธิ ถ้าความเคารพ ๗ ประการนี้เกิดขึ้นได้ การศึกษาของไทยจะพลิกหน้ามือเป็นหลังมือได้ทันที ถ้ามีครบทุกอย่าง การศึกษาดีได้ไม่ได้ยากเลย

สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องยาก ถ้าเราใส่ใจในวิชาใด วิชานั้นไม่ยาก ความใส่ใจคือ คารวะ เหมือนบทธาขยานที่ว่า

วิชาเหมือนสินค้า อันมีค่า อยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า เป็นสำเภาอันโสภာ
ความเพียรเป็นโยธา แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
นิ้วเป็นสายระยาง สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนางงานไป อัจฉาสัยเป็นเสปียง
สติเป็นหางเสือ ถือก่ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือกว้ออย่าให้เอียง ตัดคลื่นเล็งข้ามคองคา
ปัญญาเป็นกลองแก้ว ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหุดตา เป็นลำต้าฟิงดูลม
ขี้เกียจคือปลาร้าย จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม ยิ่งระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ามา คือวิชาอันพิสมัย
จงหมั่นมั่นหมายใจ อย่าได้คร้านการวิชา

(ผู้แต่ง : เจษฎาจารย์ ฟ. ฮีแลร์)

คุณค่า นั้นแหละ ครู ให้ความสำคัญ ให้ความใส่ใจ ให้ความเคารพ ครู คำนี้ตีความหมายให้แตก แล้วคือไม่ใช่ใส่ใจเพียงเฉพาะหน้า ต้องใส่ใจอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับเรื่องนั้นจริงๆ เหมือนกับสิ่งเหล่านั้นปรากฏเฉพาะหน้าอยู่ตลอดเวลา ความเอาใจใส่ตรงนั้นสำคัญ ช่วงที่ใส่ใจทำให้เกิดสมาธิ และปัญญาจะงอกงามตามมา คุณธรรมก็จักเต็มเปี่ยม สมบัติทั้งหลายก็จักพร้อม

(หมายเหตุ คารวะ ๖ บางพระสูตรมี สมาธิ คารวตา บางพระสูตร มีปฏิสันถารคารวตา เป็นข้อที่ ๖ ฉะนั้น เมื่อนำมารวมกันจึงได้ คารวะ ๗ ประการ)

กวีนิพนธ์ :

ปปัญจา

ตามพจนานุกรมบาลี **คุรุ** แปลว่า **ใหญ่ หนัก สูง สูงสุด**

ตามหลักสันสกฤต บอกว่า มาจาก **คุ** ธาตุ ที่แปลว่า **มืด** และ **รุ** ธาตุ ที่แปลว่า **สว่าง** แต่ในบาลี ไม่พบธาตุนี้ แต่มีที่ใกล้เคียงกันคือ **คุห** ธาตุ แปลว่า **ปิดซ่อน** และ **รุจ** ธาตุ แปลว่า **แจ้ง** (เทียบกับคำว่า **คุหา** ที่แปลว่า **ถ้ำ** กับ **โรจน์** ที่แปลว่า **รุ่งโรจน์ สว่าง**) ด้วยวิธีการทางภาษา สามารถลดตัวอักษรท้ายธาตุ แล้วนำมารวมกันได้เป็น **คุ(ห) + รุ(จ)**

ถ้าดูจากรากศัพท์ ก็จะพบความหมายของ **คุรุว่า** คือ **“ผู้ที่พาศิษย์จากที่มืดลับ ให้มาพบที่สว่างแจ้ง”** นั่นเอง

ในวันครู ขอมอบโคลงสองบทนี้ แต่คุณครูทุกๆ ท่าน ผู้นำพาศิษย์ออกจากความมืด มาสู่แสงสว่างมาทุกยุคทุกสมัย อย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย **พวกเราในวันนี้ได้ก็เพราะคุณครู**

และขอน้อมระลึกถึงพระคุณของพระบรมครูของพวกเรา **พระสมณโคตม** (สมณะผู้มีโคตรมาจากพระอาทิตย์ **โคตม** มาจาก **โค** ศัพท์ แปลว่า **แสงสว่าง + ตม** บังจ้าย แปลว่า **สูงสุด**) ก็คือ **พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า** ผู้นำแสงสว่างทางปัญญาอันสูงสุดมาให้แก่โลก ผู้เลิศกว่าครูทั้งปวง

ครู คือ ๑๐๐๐๐๐๐๐

ราตรีกลั่นเกลื่อนด้วย **ดารา**
 ฤอาอาจทำให้ฝนภา **อุ่นได้**
 ร้อยพันพจนนา **พาลพูด**
 สูญเปล่าประโยชน์ไว้ **เกลือกใกล้ คนพาล ๖**

เอกาอาทิตย์ขึ้น **อุทัย**
 ทานภาให้สว่างไกล **อุ่นหล้า**
 คำฉลาดปราศรัยท่านใช้ **ชี้โทษ**
 เสง่พินิจคิดอย่าช้า **ครุคำ แสงตะวัน ๖**

พระธรรมเทศนา
พระอาจารย์ชยสาโร

ครุ่นใจ

..... ๗ .....

ธรรมดาจิตของปุถุชน ผู้ยังหนาด้วยกิเลส ผู้ยังไม่บรรลุนิพพาน คือมีความประมาท ความประมาทเป็นเรื่องธรรมดาที่สุด ความประมาทมีลักษณะอาการหลายอย่าง ที่เห็นชัดคือ ความเคยชิน ทั้งความเคยชินกับสิ่งที่ เป็นประโยชน์และความเคยชินกับสิ่งที่ไม่ เป็นประโยชน์ เพราะเจอบ่อยๆ จึงไม่ค่อยรู้สึกอะไร บางที่ต้องมีคนแปลกหน้าเข้ามาจึงตกใจว่า โอ้ ทำไมปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ซึ่งผู้ที่อยู่ใน ชุมชนนั้นไม่รู้สึกอะไรเลย เพราะที่เสื่อมมัน เสื่อมไปที่ละเล็กทีละน้อย นั่นเป็นความ

คุ้นเคยที่กลายเป็นความเคยชิน ทั้งๆ ที่เป็นข้อ บกพร่องแต่เราไม่รู้สึกว่าเป็นข้อบกพร่องเลย หรือเรียก ว่าเราประมาทนั่นเอง

ในการทำงานเดียวกัน สิ่งดีๆ ที่เจอทุก วันๆ ตอนแรกๆ อาจจะประทับใจ แต่ความ ประทับใจไม่ใช่อารมณ์ที่จะอยู่กับเราได้นานๆ อะไรก็แล้วแต่ ใหม่ๆ เคยประทับใจ แล้วจะ ค่อยๆ เปลี่ยนไป กลายเป็นเคยชิน กลายเป็น ไม่รู้สึกอะไร เพราะฉะนั้นการไม่รู้สึก ไม่สำนึก ในสิ่งที่ควรสำนึก นั่นคือสิ่งที่นำไปสู่ความเสื่อม แต่สิ่งที่นำไปสู่ความเจริญก็มีผลกระทบด้วยนะ

ถ้าเราประมาท ไม่รู้สึกหรือไม่สำนึกในความเสื่อม ความเสื่อมนั้นก็จะมีลูกกลม จะเพิ่มขึ้นทุกวันๆ ตามหลักที่ท่านบอกว่าจิตใจของมนุษย์ที่ขาดการฝึกอบรม เหมือนน้ำที่ไหลจากที่สูง น้ำไม่เคยไหลขึ้นเขาใช้ใหม่ มีแต่ไหลลงๆ เพราะฉะนั้นความประมาทในความเสื่อม และเหตุให้เกิดความเสื่อม จะทำให้เสื่อมไปเรื่อยๆ โดยไม่รู้สึกรึอะไร ถ้าเราประมาทในสิ่งที่ดี มันก็เป็นไปในทางตรงข้าม สิ่งที่ดีนั้น ไม่ใช่เป็นพรหรือจะเกิดโดยบังเอิญ แต่มันเกิดด้วยเหตุปัจจัย ถ้าเราไม่ระมัดระวัง ไม่ฉลาด ไม่สำนึกในความดี และเหตุให้เกิดความดี ความดีนั้นก็ค่อยๆ หดหายไปได้ เพราะความไม่ดีเกิดได้ง่ายกว่าความดี ก็เลสเกิดได้ง่ายกว่าคุณธรรม

เพราะฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันความประมาท ต้องมีการเตือนสติบ่อยๆ และวิธีหนึ่งที่จะช่วยเตือนสติให้เราได้ประทับใจ ในสิ่งที่ควรประทับใจ จึงมีพิธีกรรมหลายอย่าง อย่างเช่นวันนี้ มีพิธีไหว้ครู ครูเป็นผู้ถ่ายทอด ครูเป็นผู้นำ ครูเป็นผู้ให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา แต่ความประทับใจในคุณครูหรือพระคุณของครู อาจเกิดขึ้นเป็นครั้งเป็นคราว และบางครั้ง อาจหายไปเลยด้วยความรู้สึกน้อยใจเสียใจบ้าง ส่วนมากพอเราอยู่กับครูไปสักระยะหนึ่ง เรามักจะประมาทในครู คຸ້ນเคย เคยชินกับ

ความดี ความเมตตา กับปัญญาเป็นต้นของคุณครู เพราะฉะนั้นการมีพิธีกรรมทุกปีๆ จึงเป็นโอกาสที่เราจะได้สำนึก จะได้ระลึก จะได้รู้สึก ในสิ่งที่ควรรู้สึก ไม่ปล่อยให้ความประมาทเข้ามารอบงำ ให้มองความไม่ประมาทเป็นกฎเงาไขประตูไปสู่ความเจริญงอกงาม

ตั้งแต่ตั้งค้ำบรรพ ตั้งแต่มนุษย์อยู่ร่วมกัน มีการถ่ายทอดวิชาต่างๆ ตั้งแต่วิชาล่าสัตว์ วิชาปลูกพืชเป็นต้น เป็นวิชาที่ถ่ายทอดจากผู้รู้ไปสู่ผู้ที่ยังไม่รู้ แต่ควรรู้และจำเป็นต้องรู้ และสิ่งที่นักปราชญ์ได้สังเกตคือ ผู้ที่ยังไม่รู้จะเกิดความรู้ได้ ผู้ที่ยังไม่ฉลาดจะฉลาดขึ้นมาได้ เกิดปัญญาได้ ไม่ได้อยู่ที่ความฉลาดของผู้เรียนอย่างเดียว ไม่ได้อยู่ที่ความรู้ที่พร้อมของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูอย่างเดียว แต่ปัจจัยสำคัญคือความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ ถ้าศิษย์เก่งแต่ไม่มีความสัมพันธ์ที่ถูกต้องดีงามกับคุณครู อาจจะได้ประโยชน์จากการเรียนกับคุณครูเท่าที่ควร ถ้าคุณครูมีความรู้ทางวิชาการที่พร้อมแล้ว แต่ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้องดีงามกับศิษย์ได้ ก็อาจจะไม่สามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงเป็นเรื่องที่เราต้องให้ความสำคัญอยู่เสมอ เรื่องนี้เราจะเห็นได้ในหลายวงการ อย่างเช่นในเรื่องการบำบัดจิตใจของคนที่มีปัญหาต่างๆ หรือพวกนักจิตบำบัด สาขาจิตบำบัดปัจจุบันที่เรียกว่า Psychotherapy มีอยู่หลายสาขา หลายปรัชญา หลายทฤษฎีเหลือเกิน เมื่อนักวิชาการทำการวิจัย พยายามวิเคราะห์ว่าสาขาไหนได้ผลมากที่สุด สาขาไหนไม่ค่อยจะได้ผล ข้อสรุปที่ได้ออกมาคือ **ความสำเร็จไม่ค่อยได้**

ขึ้นอยู่กับทฤษฎีหรือปรัชญาของแต่ละสาขาเท่าไร แต่อยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นนักจิตบำบัดและคนไข้เป็นสำคัญ นี่เป็นเรื่องเดียวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์นั่นเอง

ฉะนั้นในการเรียนแล้ว ทั้งสองฝ่ายต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ถูกต้องเหมาะสมต่อกัน เริ่มที่ศิษย์ต้องรู้จักสร้างและรักษาความรู้สึกที่ดีต่อคุณครู คุณครูทุกคนโดยเฉพาะที่โรงเรียนของเราต่างมีอุดมการณ์ มีความตั้งใจตั้งใจที่จะเป็นกัลยาณมิตร และเป็นผู้ที่ให้ทั้งวิชาการ และ วิชาชีวิต แต่ในขณะที่เดียวกันคุณครูเองยังเป็นผู้ศึกษา คุณครูเองยังไม่สมบูรณ์ด้วยวิชาการและวิชาชีวิต ถ้าพูดตามภาษาพระคือคุณครูยังมีกิเลส บางครั้งอาจจะหงุดหงิดรำคาญลูกศิษย์ก็ได้ เกิดน้อยใจ เสียใจ หรือโกรธก็ได้ เป็นได้ เพราะคุณครูยังไม่ได้เป็นผู้ที่ชนะใจตนเองได้ทีเดียว ยังเป็นผู้ศึกษา โดยเฉพาะในทางวิชาชีวิต แต่ที่สำคัญคือคุณครูมีความพยายามที่จะขัดเกลาตัวเองพยายามพัฒนาตัวเอง ส่วนผู้เป็นลูกศิษย์ต้องพยายามอย่าไปจับผิด อย่าไปเพ่งโทษข้อบกพร่องเล็กน้อยของคุณครู เพราะถ้าจิตใจไปเกาะเกี่ยวอยู่กับข้อเสีย ซึ่งมักจะไม่เป็นเรื่องสำคัญแล้ว เรามักจะมองข้ามความดีของคุณครูไป แล้วความสัมพันธ์และความรู้สึก

ต่อคุณครูเมื่ออยู่ในทางไม่ดีแล้ว ย่อมจะมีผลกระทบต่อการศึกษาและสิ่งที่ดีที่ลูกศิษย์ควรได้รับจากคุณครูคนนั้น

เพราะฉะนั้นในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคุณครูกับศิษย์ ทั้งสองฝ่ายจึงต้องมีคุณธรรมข้อหนึ่ง ที่ภาษาชาวบ้านเรียกว่า “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” สำหรับผู้เป็นศิษย์ต้องพยายามมอง พยายามคิดว่าคุณครูกำลังรู้สึกอย่างไรบ้าง อย่างเช่นคุณครูที่มาใหม่ ตั้งอกตั้งใจ มีอุดมการณ์สูง ตื่นเต้นที่ได้มาอยู่โรงเรียนวิถีพุทธ พุทธิปัญญา แต่พอเข้ามาในห้องเรียนเด็กๆ พูดคุยกัน ไม่ค่อยใส่ใจเรียน ไม่ค่อยตั้งใจ คุณครูก็อดเสียใจไม่ได้ อาตมาจึงกล่าวว่าเรื่อง **ความสามัคคีหรือการงดการพูดคุยกันนั้น เป็นเครื่องพิสูจน์ปัญญาของคนได้ดีมาก** เพราะว่ามีปัญญาต้องถามตัวเองเสมอๆ ว่า เราอยู่ที่นี้ อยู่ตรงนี้เพื่ออะไร กำลังทำอะไรอยู่ เพื่ออะไรอยู่ ถ้ามีคำตอบว่า อยู่ที่นี้ อยู่ตรงนี้ ในขณะปัจจุบันนี้ เพื่อเรียน เพื่อศึกษาทางวิชาการและวิชาชีวิต เราต้องดูพฤติกรรมของตัวเอง ต้องดูบรรยากาศ ต้องดูทุกสิ่งทุกอย่างที่กำลังเฝ้าต่อเป้าหมายของเรา หรือกำลังเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายของเรา นักปราชญ์ต้องคิดอย่างนี้

ถ้าเราพิจารณาดูอย่างนี้ว่า การพูดคุยกัน การเล่นกัน มันเฝ้าต่อเป้าหมายชีวิตของเรา หรือเป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายชีวิตของเรา น่าจะเห็นได้ชัดเจนซึ่งไม่เชื่อว่าใครต้องบังคับใคร แต่เราต้องรู้จักบังคับตัวเอง เพราะอะไร เพราะว่าครูที่แท้ ครูที่เราต้องให้ความเชื่อฟัง ให้ความเคารพนับถือมากที่สุดคือครูในหัวใจของเราเอง เราต้องรู้จักสอนตัวเอง เรื่องนี้สำคัญมากเลย อย่าไปมองว่าครูต้องอยู่นอกตัวเสมอไป ครูที่มีหน้าที่ถ่ายทอด ผู้เป็นตัวอย่าง

ผู้เป็นกำลังใจ เรามีแล้ว เราเคารพนับถือ ให้เกียรติท่าน ให้ความรักความเคารพในตัวท่าน แต่ในขณะที่เดียวกัน เราอย่ามองข้าม “ครูภายใน” ซึ่งเราจะต้องอาศัยท่านไปตลอดชีวิต

สิ่งที่อาตมาต้องการให้เราทุกคนได้จากการศึกษาที่นี้คือ “การพัฒนาครูภายใน” เราต้องรู้จักสอนตัวเอง บางครั้งจิตใจเราดี๊ดีมาก เราต้องรู้จักสอนจิตใจตัวเองอย่างเด็ดขาดสักหน่อย บางครั้งจิตใจหดหู่ ไม่มีกำลังใจ เราต้องสอนจิตใจเราเอง ให้มีกำลังใจ ให้หายความกลัดกลุ้มซึมเศร้าได้ นี่เป็นสิ่งที่เราควรจะทำ ควรจะพัฒนา ให้เป็นครูของตัวเอง

นอกจากการเป็นครูสอนตัวเองแล้ว เราก็ต้องเรียนรู้จากคุณครูนอกตัวเราด้วย ท่านเป็นตัวอย่าง ท่านให้ข้อคิด แต่เราต้องน้อมเข้ามา รู้จักสอนตัวเอง ไหว้ครูภายในจิตใจของเราเอง เพราะครูภายในนี่จะเป็นที่พึ่งของเราตลอดชีวิต เวลาเราอยู่นอกเขตโรงเรียน อยู่ในที่ที่เราไม่คุ้นเคย เราไม่รู้จักรักใคร ไม่มีผู้ใหญ่ ไม่มีกัลยาณมิตรที่จะคอยชี้แนะ เราต้องรู้จักแนะนำสั่งสอนตัวเอง มีหิริโอตตปปะ คือละอายและความเกรงกลัวต่อบาป มีสติ มีสัมมาทิฐิ

รู้บาปบุญคุณโทษเป็นหลักช่วย รู้จักสอนตัวเอง รู้ว่าตอนนี้จิตใจต้องการอะไร เราก็ต้องให้สิ่งที่เหมาะสมที่สุดต่อจิตใจของตัวเอง และเป็นครูของตัวเองได้

ในปัจจุบันนี้เราอยู่กับครูที่เป็นบุคคล เราต้องพยายาม หนึ่ง พยายามเป็นศิษย์ที่ดี เรามีครูที่ดี แต่เราเป็นศิษย์เราเป็นนักศึกษา ยังมีข้อบกพร่องตรงไหนบ้าง ถ้าเรามองเข้ามาในจิตใจของตัวเองแล้ว นี่ก็เป็นอีกด้านหนึ่ง ด้านเป็นครูสอนตัวเองก็อย่างหนึ่ง เป็นศิษย์ของครูอาจารย์ในโรงเรียน เราก็ต้องพยายามให้เป็นศิษย์ที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เป็นผู้ที่ไม่สร้างปัญหาให้กับผู้มีพระคุณต่อเรา ครูเป็นผู้ที่ปลุกฝังฉันทะในวิชาการ เราควรมีสำนึกตอบแทนความเสียสละความตั้งใจของคุณครู พยายามช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการศึกษา ไม่ใช่ของเราคนเดียวแต่ของคนอื่นด้วย แล้วเราทุกคนก็สามารถเป็นครูให้กับคนรอบข้างได้ด้วย คือไม่ใช่ครูด้วยการพูดการสอนเสมอไป แต่ด้วยการเป็นตัวอย่างที่ดี

พระสงฆ์ผู้อุปสมบทในพระพุทธศาสนา ๕ พรรษาแรกที่วัด (หมายถึงสายวัดป่า) สมัยก่อนท่านห้ามไม่ให้แสดงธรรม ห้ามไม่ให้สอนใคร ถือว่า ๕ ปีแรกต้องฝึกตนเสียก่อน แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีโอกาสสอนใคร พระที่รักษาพระวินัยด้วยความตั้งอกตั้งใจนั้นย่อมเป็นผู้สำรวมกาย สำรวมวาจา ญาติโยมเห็นเข้าก็เกิดศรัทธา จิตใจเบิกบานเพราะเห็นพระเรียบร้อย สำรวมดูน่าเลื่อมใสศรัทธานั้น เป็นการวิธสอนคนอื่นโดยไม่ต้องขึ้นธรรมมาสน์ ไม่ต้องเทศน์ให้ใครฟัง

คนเราสามารถให้อะไรแก่ชุมชนได้อยู่เสมอ บางทีแค่นั่งเงียบๆ สำรวม ขณะที่คนอื่นเขา

กำลังวุ่นวายนั้นก็เป็นทำให้เหมือนกัน เป็นการให้ตัวอย่างที่ดี การที่เราจะให้คำแนะนำกับเพื่อนผู้กำลังมีความทุกข์ กำลังมีปัญหา หรือเรามีโอกาสจะแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนที่กำลังมีปัญหาหรือเรียนช้านั้น ก็นับเป็นบุญเป็นกุศลของเรา

สิ่งที่น่าสังเกตคือหลายอย่างถ้าเราเรียนรู้รู้สึก เข้าใจ ย่อมจะได้ความรู้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าพัฒนาความรู้ให้สูงขึ้นอีกระดับหนึ่งก็คือเราสามารถอธิบายให้คนอื่นฟังได้ด้วย เป็นการพิสูจน์ที่ดีมากกว่าสิ่งที่เราคิดว่าเรารู้ คิดว่าเราเข้าใจ เราเข้าใจจริงไหม บางอย่างเราคิดว่าเข้าใจ แต่เมื่อเราอธิบายให้คนอื่นฟัง จะรู้สึกว่ายากตรงนั้น จุดนั้นมันไม่ค่อยชัดเจนเหมือนกัน เรียกว่าเราเรียนรู้ด้วยการสอน ซึ่งมีหลักว่าถ้ามีความรู้ในเรื่องไหนก็ตาม จะเป็นความรู้ทางวิชาการ ความรู้วิชาชีพ ความรู้ธรรมะหรือมีเทคนิค มีกุศโลบายในเรื่องไหนก็ตาม เราจะไม่หวงวิชาการหวงวิชาเป็นสิ่งที่เศร้าหมองในจิตใจ

อาตมาเคยอ่านเรื่องโรงเรียนที่อเมริกาซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนแข่งขันกันมาก ครูแข่งขันกับครู นักเรียนแข่งขันกับนักเรียน มีคตินักเรียนบางคนเข้าไปในห้องสมุดแล้วขโมยหนังสือวิชาการบางเล่มไป อ่านแล้วไม่คืน เพราะไม่ต้องการให้คนอื่นได้อ่าน เพื่อจะได้เปรียบคนอื่น

แทนที่จะแบ่งปันความรู้ให้แก่คนอื่น ก็อยากจะรู้เพียงคนเดียว เพื่อจะสูงกว่าคนอื่น ดีกว่าคนอื่น เด่นกว่าคนอื่น ความคิดอย่างนี้ตรงกันข้ามกับความคิดของเรา เราคิดว่าความรู้เป็นของสาธารณะอยู่แล้ว ถ้าไม่มีใครสอนเรา เราก็ไม่มีสิทธิ์จะรู้อยู่แล้ว แต่เมื่อมีความรู้แล้ว คนอื่นเขาไม่มี หากเขายินดีให้เราช่วยสอน เราก็สอนให้จัดเป็นบุญเป็นกุศล และเป็นการสร้างความสมานสามัคคีในชุมชน เมื่อเรามีความรู้ในบางเรื่องที่เขาไม่มี เราก็แบ่งปันให้เขา แล้วต่อมากหากเขามีความรู้ในบางส่วนในเรื่องที่เรายังไม่รู้ยังไม่เป็น เขาก็ช่วยเรา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดีกว่าต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างหวงแหนความรู้ที่ทำให้ตัวเองเด่น อย่างนั้นทำให้ชุมชนไม่งดงาม

วันนี้เป็นวันไหว้ครู เป็นโอกาสดี ที่เราจะได้หยุด จะได้สำนึกว่า เราได้ประมาทในคุณครูบ้างไหม เราสำนึกในบุญคุณของคุณครูบ้างไหม เรามีการกระทำมีความเพียรพยายามที่จะเป็นศิษย์ที่ดีที่สมบูรณ์ของคุณครูหรือยัง หรือยังบกพร่องตรงไหนเราก็ต้องแก้ตรงนั้น ต้องรู้จักเป็นครูตัวเอง ถึงแม้จะเป็นนักเรียน มีความรู้อันใดที่จะแบ่งปันให้เพื่อน เราก็แบ่งปัน แต่ที่สำคัญ เราเป็นครูสอนตัวเองได้ รู้ตัว มีสติ มองด้านใน รู้กาย รู้ใจ รู้จักสั่งสอนฝึกอบรมตัวเอง นี่จะเป็นการสร้าง “คุณครูภายใน” ที่จะเป็นที่พึ่งของเราได้ตลอดชีวิต

ที่มา : แสดงธรรมแก่คณะครูและนักเรียน
ในวันไหว้ครู ณ โรงเรียนปัญญาประทีป อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สารธรรม

คติธรรมจากสัมโมทณียกถา สมเด็จพระพุทธิสวามิภักดิ์ (ปยุตฺตมหาเถร)

เนื่องในมงคลวาร งานมุक्तिสาส์นการะ ๖๓ พรรษาแห่งชาตกาล
ณ ชาตัญญูสถาน อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๐

คำว่า “ชาติภูมิ” นี้ ความหมายง่าย ๆ แปลว่า ถิ่นเกิด อีกนัยหนึ่ง “ภูมิ” แปลว่า แผ่นดิน “ชาติภูมิ” จึงแปลว่าแผ่นดินถิ่นเกิด ในชั้นหนึ่งเราต้องมองว่าเป็นตลาคศรีประจันต์ หรืออำเภอศรีประจันต์ ขยายออกไปหมายถึง จังหวัดสุพรรณบุรีทั้งหมด แล้วมองกว้างออกไปอีกคือประเทศไทยเป็นชาติภูมิเป็นถิ่นเกิด และที่ว่าเป็นชาติภูมิมิใช่ชื่ออาตมานั้น ไม่ใช่เป็นถิ่นเกิดเฉพาะของอาตมา แต่เป็นถิ่นที่อาตมา มาอาศัยเกิดด้วย มาเกิดกับญาติโยมทั้งหลาย เพราะฉะนั้น เรามีชาติภูมิเดียวกัน ทั้ง

ศรีประจันต์เดียวกัน ทั้งสุพรรณบุรีเดียวกัน และประเทศไทยเดียวกัน ขอให้เรามีน้ำใจ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย

“ชาติภูมิ” ที่มีชื่อคนเข้าไปเกี่ยวข้อง มีประโยชน์ในแง่เป็นเครื่องเชื่อมต่อไปยังชุมชน ทั้งท้องถิ่น โดยเฉพาะบรรพบุรุษ บุพการีชน อาตมาเกิดมาต้องมีบุพการีต้องมีพ่อแม่ลุงป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย เหล่านี้ เชื่อมต่อไป จะโยงไปหาญาติมิตรทั้งหลายได้มากมาย

ท่านที่มาวันนี้ ถือเป็นมาร่วมกัน บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อจะให้

ท้องถิ่นชุมชนนี้เจริญมั่นคง มีกำลังเข้มแข็ง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประเทศชาติคือ ชาติภูมิในความหมายแผ่นดินถิ่นเกิด แม้จะมองแต่ละจังหวัดก็ควรพัฒนาสร้างชุมชนท้องถิ่นของตนให้เข้มแข็งให้เจริญรุ่งเรือง เพราะแต่ละจังหวัดมีหน้าที่เหมือนตัวเรา แต่ละคน จะต้องพยายามพัฒนาตัวเองให้มีความเข้มแข็ง มีความเจริญมั่นคงและพึ่งตนได้ อย่างน้อยต้องไม่เป็นภาระแก่ประเทศชาติมากเกินไป และมีกำลังช่วยเสริมผู้อื่นได้

เหมือนระบบของกายพพ เช่นกายของเรา เป็นที่ประชุมของอวัยวะน้อยใหญ่ ควรพยายามบำรุงให้แข็งแรง มีสุขภาพดี ไม่ใช่จะมาแข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน เมื่อบำรุงดี มีความเข้มแข็งแล้ว ยังเป็นที่อาศัยของอวัยวะเล็กน้อยอะไรต่างๆ ได้อีกมากมาย พึ่งตนเองได้ ด้วย แล้วช่วยเหลือผู้อื่น เกื้อกูลกัน เสริมกัน หากที่ใดที่หนึ่งประสบภัยอันตรายที่ไม่อาจคาดหมายล่วงหน้า เราก็กช่วยเหลือกันได้ ระบบโดยรวมย่อมอยู่รอดและเจริญงอกงาม

ถ้ามองในแง่พระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า มองทั้งโลกเลย ให้เราขยายจิตใจ ช่วยเหลือ เกื้อกูล มีเมตตา จากท้องถิ่น ชุมชนหมู่เหล่าของตน ไปทั่วโลก เพราะฉะนั้นศัพทโนทาง

พระพุทธศาสนาจะมี สัพเพ สัตตา คือสรรพสัตว์ แผ่เมตตาไม่จำเพาะกลุ่มไหนหมู่ไหน ให้หมดทั้งโลกเลย ให้คนทั้งโลกมีจิตใจเมตตา มีไมตรีช่วยเหลือกัน ประสานกัน เสริมกัน

การมีเมตตา มีความปรารถนาดีร่วมกัน ทั้งโลกก็ต้องมีงานคู่กันทั้งสองทาง หนึ่ง ตัวเรา ต้องพัฒนาตนเอง ทำตนเองให้เป็นที่พึ่งได้ ถ้าจะพึ่งตนจะต้องมีคนที่พึ่งได้ จึงต้องพัฒนา ตน ทำตนให้เข้มแข็ง ทั้งตัวเอง ครอบครัว อำเภอ จังหวัดของตน ต้องทำให้เข้มแข็ง

ต้องพัฒนาตนให้มีคนที่พึ่งได้ พอมีคนที่พึ่งได้ เมื่อไปช่วยเหลือคนอื่นย่อมจะช่วยเหลือเต็มที่ ทางศาสนาถือว่าต้องเอาใจใส่ช่วยเหลือดูแลกัน ท่านให้มองมนุษย์เป็นเพื่อนร่วมโลก เพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย เราเป็นมิตร เป็นเพื่อนร่วมโลกกัน พระพุทธศาสนาสอนว่าทั้งโลกนี้ทุกคนเสมอภาคกันต่อหน้า**กฎธรรมชาติ** (เกิด แก่ เจ็บ ตาย) เราเป็นเพื่อนกันอยู่แล้วโดยธรรมชาตินั้น จึงต้องตั้งใจให้เป็นมิตรต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

การช่วยเหลือกัน พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว ให้มี**พรหมวิหาร** (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) ยามเขาอยู่ปรกติ เรามิ**เมตตา** มิ**ไมตรี** ต่อเขา ยามเขาตกต่ำ ทุกข์ เดือดร้อน เรามิ**กรุณา** ไปช่วยเหลือ โถ่ถอนให้พ้นจากความทุกข์ เขาได้ดีมีสุขก็ส่งเสริม มี**มุทิตา** ให้เขาสุขยิ่งขึ้น เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป ถึงที่สุดคืออยาก ให้เขาทำสิ่งที่ถูกต้อง ตั้งอยู่ในธรรม นี่เป็น**อุเบกขา** ข้ออุเบกขาคือความอยาก ให้เขา ตั้งอยู่ในความดีงาม ในธรรม เป็นข้อสำคัญที่สุด จากเมตตา อยากให้เขาเป็นสุข นี่ยังเป็นแค่ความรู้สึก แต่ว่าข้อสุดท้ายอุเบกขานี้อยาก ให้เขาตั้งอยู่ในธรรม ประพฤติดี ประพฤติ

ถูกต้อง ไม่ละเมิดธรรม ไม่ทำความเสียหาย ผิดพลาดนี้คืออุเบกขา เราจึงต้องรักษาธรรมด้วยอุเบกขา

พอเรามีธรรมะ ๔ ข้อในทางจิตใจพร้อมแล้ว จึงแสดงออกมาทางสังคหวัตถุ ๔ ชุดนี้ ต้องมาตามกันนะ ชุดพรหมวิหาร ๔ นี้เป็นชุดจิตใจ แล้วต้องเชื่อมโยงมาชุดสังคหวัตถุ ๔ เราต้องมี ข้อแรกคือ ทาน การให้การแบ่งปัน การจัดสรรให้ผู้คนทั้งหลายอยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องขาดแคลน ข้อที่ ๒ ปิยวาจา พูดด้วยใจรักหวังดี วาจาเป็นที่รัก ไม่ใช่แค่การพูดออกมาหวานๆ เท่านั้น แต่ต้องใจหวานด้วย คือมีใจรักหวังดี ข้อที่ ๓ อตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ ทำประโยชน์ให้เขา พ่อแม่ก็ทำกับลูกเช่นนี้ เพื่อนบ้านญาติมิตรเราก็บำเพ็ญอุตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือตลอดมา อย่างนี้สังคมเราจะอยู่ได้ ทำให้ท้องถิ่นนี้มีความสามัคคี เข้มแข็ง เจริญมั่นคง

ข้อสุดท้าย ข้อที่ ๔ สมานัตตตา มีตนเสมอสมาน ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ภาษาบาลีท่านขยายความว่า ร่วมสุขร่วมทุกข์คือสมานสุขทุกขตา สมาน สุข ทุกข์ มีสุขก็สุขเสมอกัน มีทุกข์ก็ร่วมทุกข์ด้วย ไม่ทอดทิ้งกัน อย่างนี้บ้านเราก็อยู่ได้ ตั้งแต่ปกครองบ้านเรือนจนถึงปกครองบ้านเมือง หรือตั้งแต่ปกครองบ้านเมืองลงมาจนถึงปกครองบ้านเรือน ต้องใช้สังคหวัตถุ ๔ ประการนี้ทั้งนั้น

ตัวอย่าง ในหลวงรัชกาลที่ ๙ นอกจากอุตถจริยา ทรงบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือประชาชนแล้ว ก็ยังทรงร่วมสุขร่วมทุกข์กับประชาชน ทำให้ประชาชนมีความเคารพรักพระองค์มาก เพราะพระองค์ไม่ทิ้งประชาชน

มีความร่วมสุขร่วมทุกข์ตลอดมาเป็นเวลายาวนานมาก หลักนี้สำคัญมาก เราจะทำยังไงที่จะเผยแพร่หลักสังคหวัตถุ ๔ ประการ โดยมีพื้นฐานมาจากใจที่มีพรหมวิหาร ๔ คือ มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แล้วมาแสดงออกทาง ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา ให้แพร่ขยายไปทั่วโลก ให้คนทั้งโลกมารวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยการช่วยเหลือสงเคราะห์กัน ไม่ใช่มาแก่งแย่งทำลายกัน

ปัญหานี้ชาวพุทธควรจะช่วยโลกได้มาก เพราะโลกปัจจุบันนี้มีอารยธรรมที่ไม่จริงไม่แท้ เป็นอารยธรรมจอมปลอม ไม่สามารถทำให้โลกนี้ตั้งงามสันติสุขได้ ต้องใช้หลักที่ว่า ปกครองตั้งแต่บ้านเรือนจนถึงบ้านเมืองด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้ จึงจะทำให้โลกนี้อยู่ดีมีสันติสุขได้

ฝรั่งเคยเขียนไว้ว่าชาวพุทธไทยเก่ง เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ได้แต่นอนแผ่เมตตา อยู่ในมุ้ง ตัวเราก็ต้องโทษตัวเองด้วยที่อยู่กับธรรมะที่เป็นหลักใจเท่านั้น พรหมวิหาร ๔ นี้เป็นหลักใจ เป็นธรรมประจำใจ แต่จะต้องแสดงออกมาในทางปฏิบัติในสังคมด้วยสังคหวัตถุ ๔ สองชุดนี้ต้องรับกันจึงจะบังเกิดผล

ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา ปฏิบัติตาม ๔ ข้อนี้ ชุมชนเข้มแข็งแน่ ชาตินิยมศรีประจันต์จะเจริญงอกงามรุ่งเรืองเข้มแข็งขยายไปถึงชาติภูมิจังหวัดสุพรรณบุรีเจริญงอกงามรุ่งเรืองเข้มแข็ง แล้วขยายไปถึงชาติภูมิทั้งแผ่นดินประเทศไทยเจริญงอกงามรุ่งเรืองเข้มแข็ง ประชาชนรักใคร่สามัคคีกัน เราย่อมจะช่วยอารยธรรมของโลก ช่วยเหลือโลกนี้น่าอยู่ขึ้นได้

คนไทยเราควรจะมีคามเข้มแข็ง มีกำลังความสามารถ ที่จะก้าวไปช่วยพัฒนาอารยธรรมของโลก ไม่ใช่รอความช่วยเหลือจากคนอื่นชาติอื่น คนไทยจะต้องตั้งใจอย่างนี้ให้ได้

อุเบกขาวางเฉยนั้นต้องเป็นเฉยด้วยปัญญา ต้องมีปัญญารู้ว่าอะไรจริงอะไรถูกต้องดีงาม อุเบกขานี้มาจากฉันทะที่อยากให้ผู้อื่นอยู่ในความถูกต้อง ไม่ผิดพลาด แล้วอุเบกขารักษาธรรมไว้ เรามีทุนดีแล้ว พัฒนาให้ครบ ให้ได้พรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ตรวจสอบให้แน่ใจว่าถูกต้องแล้ว คราวนี้เดินทางด้วยสังคหวัตถุ ๔ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา ถึงตอนนีประเทศไทยเข้มแข็ง สมบูรณ์ พรั่งพร้อมแน่นอน แล้วจะก้าวไปช่วยเหลือพัฒนาอารยธรรมของมนุษยชาติทั้งหมดได้ด้วย

ประเทศไทยมีทุนทางใจพร้อมดีแล้ว ที่จะไปเป็นผู้นำในทางที่ดีของโลกนี้ได้ด้วย อย่าดูถูกตัวเอง เราต้องพยายามสร้างความเข้มแข็งขึ้นมา วันนี้ถือว่าโยมมีพรหมวิหารกันอยู่พอสมควรแล้ว ขอให้อุเบกขานี้ตรง ถูกต้อง แล้วพัฒนาไปทางสังคหวัตถุ ๔ ประการ แล้วอานิสงส์คือ ชุมชนชาติภูมิทั้งท้องถิ่น ศรีประจันต์ สุพรรณบุรี ตลอดจนประเทศไทย ย่อมเจริญงอกงามรุ่งเรือง ซึ่งจะไปช่วยพัฒนาอารยธรรมของมนุษยชาติต่อไป

บัดนี้โยมญาติมิตรทั้งหลาย มีจิตใจเป็นบุญเป็นกุศลอย่างดีแล้ว จิตใจพร้อมมีกำลังเข้มแข็ง ก้าวหน้าในธรรมยิ่งขึ้น ก็ขอให้ก้าวหน้าในความสุขด้วย ขอให้ญาติโยมทั้งหลาย ซึ่งได้บำเพ็ญความดี บำเพ็ญอตถจริยาดีแล้ว ด้วยใจสามัคคีนี้ จงมีปีติ ปลาบปลื้ม

ใจในคุณความดีในบุญกุศลที่ได้บำเพ็ญแล้วย่อมเกิดปราโมทย์ ไร่แรงบันเทิงใจ จิตใจสดชื่นสดใสเบิกบาน ต่อไปก็จะเกิดปัสสัทธิ

เมื่อเกิดปัสสัทธิแล้ว ใจก็จะผ่อนคลายสงบ เรียบปรน แล้วสุขก็จะมาชื่นฉ่ำใจ พอมีความสุขแล้ว จิตใจจะสงบ ไม่ดิ้นรน ไม่กระวนกระวาย จึงเป็นสมาธิตั้งมั่น มีสมาธิจิตแล้วจึงน้อมไปใช้ปัญญา จะคิดอะไรก็คิดได้ง่าย เห็นอะไรสดใสชัดเจน ขอให้โยมญาติมิตรทุกท่านได้อานิสงส์ดังกล่าวมานี้ ด้วยการทำความดีของตนเองตามที่กล่าวมาทุกประการ ขอให้ทุกท่านเจริญงอกงามในจตุรพิธพรชัยเจริญงอกงามในธรรมและความสุขยิ่งขึ้นไปทุกเมื่อ เทอญ

กวีนิพนธ์

ปยุตฺถวโร

ส.ค.ส. ส่งความสำนึกดี ปีใหม่

เวลาคล้อยคลาเคลื่อน
ชีพลดหดสั้นไป
เกิดมาชาติหนึ่งนี้
จิตใจแลกายา
ไม่ควรปล่อยกาลล่วง
จุดหมายปลายชีวี
ไขว่คว้าไล่หาสุข
เพิ่มเติมอีกเท่าไร
เงินทองกองเท่าเขา
ชื่อเสียงเพียงคำลวง
เกียรติยศไม่หมดหรือ
กามสุขทุกเวลา
ยามไร้เงินลาภยศ
คนรักพรากจากที่
ยามพบสบปัญหา
ชีวิตคิดเครียดพลัน
จึงอย่าประมาทแล้ว
อยากพ้นทุกข์ทั้งปวง

คืนวันเดือนผันผ่านไหล
ความเสื่อมวัยไล่ตามมา
โชคดีเจอพุทธศาสนา
ภูมิปัญญายังพอมี
หลงสิ่งลวงมากกว่านี้
เกิดทั้งทีเพื่อสิ่งใด
แล้วความทุกข์หมดสิ้นไหม
จึงดับไฟทุกข์ทั้งปวง
ฤดับเราร้อนลาล่วง
ฤไม่ร่วงค้ำพากฟ้า
ฤรำลือไร้ดำว้า
สมปรารถนาฤทุกที
สุขหายหดไปไหนนี้
หรือยังมีสุขครบครัน
ฤเริงร่าหฤหรธธ์
สวรรรค์ลุ่มตรมตรอมทรวง
อย่าคลาดแคล้วโอกาสล่วง
ต้องทะเลวงอริยมรรค ฯ

สาระน่ารู้

วศิน อินทสระ

คุณสมบัติ ของ ครูที่ดี

ตามคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

คัมภีร์วิสุทธิมรรค ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของครูที่ดีไว้ ๗ ประการคือ

๑. ปิโย ทำตนเป็นคนน่ารัก

คือประกอบด้วยคุณสมบัติของผู้ที่น่ารัก น่าคบหา น่าเข้าใกล้ มีธรรมที่สามารถครองใจคนได้ เช่น **สังคหวัตถุ ๔** กล่าวคือ

๑. ทาน การเสียสละ การแบ่งปัน
๒. ปิยวาจา พูดจาไพเราะ น่ารัก ดุดคิมใจ เสียงนั้นจะลงไปซึมซาบอยู่ในใจของผู้ฟัง
๓. อัตถจริยา ประพฤติตนเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้าใกล้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เป็นศิษย์
๔. สมานัตตตา วางตนดี เสมอต้นเสมอปลาย ไม่สามวันดีสี่วันร้าย ร่วมสุขร่วมทุกข์

นอกจากคุณธรรม ๔ ประการนี้แล้ว ควรประกอบตนด้วย **สาราณียธรรม ๖** คือ

๑. เมตตากายกรรม ทำด้วยเมตตา
๒. เมตตาวาจากรรม พูดด้วยเมตตา
๓. เมตตามโนกรรม คิดด้วยเมตตา
๔. สาทรรณโกศิ แบ่งปันลาภที่หามาได้โดยชอบธรรม มีน้ำใจเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว
๕. สีสสามัญญตา เป็นผู้มีความประพฤติดี
๖. ทิฏฐิสามัญญตา เป็นผู้มีความเห็นถูกต้อง คือเป็นสัมมาทิฏฐินั่นเอง

ธรรมทั้ง ๖ ประการนี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงอานิสงส์ไว้ว่า มีในผู้ใดแล้วจะทำให้เป็นผู้ที่น่ารักน่าเคารพ เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง คือทำให้ผู้อื่นระลึกถึงแล้วสบายใจ เป็นไปเพื่อ

สงเคราะห์กัน ไม่วิวาทกัน เป็นไปเพื่อสามัคคี มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เข้ากันได้กับ ผู้อื่นเหมือนน้ำกับน้ำมัน

นอกจากนี้พระพุทธร่องค์ยังทรงแสดง คุณสมบัติที่ทำให้เป็นผู้นำรักไว้อีก ๕ ประการ ดังนี้คือ

๑. มีความประพฤติดี
๒. มีความเห็นถูกต้อง
๓. ตั้งมั่นอยู่ในธรรม
๔. เป็นผู้มั่งมีสัจจะ
๕. ทำหน้าที่ของตนดี

๒. ครู เป็นผู้นำเคารพ

ทำตนเป็นผู้นำเคารพ เป็นผู้หนักแน่น มั่นคง ประกอบด้วยหลักธรรมของผู้ใหญ่ อันเป็นเหตุให้น่าเคารพ เช่น พรหมวิหาร ๔ พรหมวิหาร แปลว่า ธรรมเป็นที่อยู่ของผู้ใหญ่ ผู้ประเสริฐ กล่าวคือ

๑. เมตตา ปราบปรามความสุขของผู้อื่น นำความสุขเข้าไปให้ผู้อื่น
  ๒. กรุณา ความห่วงใยต่อความทุกข์ของผู้อื่น อยากช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์ ไม่ใจจัด ใจดำ ไม่ดูตาย
  ๓. มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่ริษยา
  ๔. อุเบกขา วางใจเป็นกลาง ไม่มีอคติ วางเฉยเสียบ้างในเหตุสุดวิสัยที่จะทำอะไรได้ ทั้งนี้เพื่อรักษาธรรม เช่น ความยุติธรรมเป็นต้น
- ธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติตาม เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่น่าเคารพ ๓ ประการแรก เป็นธรรมสำหรับรักษาคณ แต่ประการหลัง คือ อุเบกขาเป็นธรรมสำหรับรักษาธรรมไว้ด้วย เช่น ความยุติธรรม เป็นต้น ถ้าจะมีเมตตาตากรุณาต่อผู้ใดก็ต้องไม่ทำให้เสียความ

ยุติธรรม การรักษาความยุติธรรมไว้ ถือเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้เป็นใหญ่

๓. ภาวนีย โอบรมตนอยู่เสมอ

ผู้เป็นครูควรจะต้องอบรมตนให้ก้าวหน้า อยู่เสมอ ทั้งในทางวิชาความรู้ และทาง จริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ดี ถูกต้อง ตรง และมีจริยธรรมดีหรือมีความประพฤติดี บัณฑิตผู้เป็นปราชญ์ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สมบูรณ์ ด้วยความรู้และความประพฤติเป็นผู้ประเสริฐ ที่สุด ทั้งในหมู่เทวดาและมนุษย์ (วิชชาจรณ-สมปนโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเส)

วิธีอบรมตน ท่านให้หลักไว้ ๔ ประการคือ

๑. กายภาวนา อบรมกาย ข้อนี้หมายถึง การใช้ชีวิตให้ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องปัจจัย ๔ คือ ใช้ปัจจัย ๔ ตรงตามจุดมุ่งหมาย เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เพื่ออะไร เช่น บริโภคอาหารเพื่อหล่อเลี้ยงร่างกายให้พออยู่ได้ ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป ใช้เสื้อผ้าเพื่อปกปิดร่างกายให้ดูเรียบร้อย ไม่น่ารังเกียจ เพื่อป้องกันหนาวร้อน เป็นต้น ที่อยู่อาศัย เพื่อป้องกันลม แดด ฝน เป็นต้น ไม่ใช่เพื่อหรูหรา เสริมสง่าราศี ยารักษาโรคใช้เพื่อบำบัดโรค การเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัย ๔ ด้วยสติปัญญาเช่นนี้ เรียกว่า กายภาวนา คือ จำกััดขอบเขตให้อยู่ที่ความต้องการชั้น

ปฐมภูมิ (primary needs) ทำให้อยู่สบาย ไม่ชวนขวยจนเกินเหตุที่จำเป็น ไม่ต้องมีหนี้สิน ซึ่งถือเป็นความสุขอย่างหนึ่งของคฤหัสถ์ คือสุขจากความไม่เป็นหนี้

๒. **ศีลภาวนา** อบรมศีล คือมีความประพฤติดี อยู่ในศีลในธรรม ไม่เป็นที่รังเกียจของผู้อื่น

๓. **จิตตภาวนา** อบรมจิตให้สงบประณีต ไม่ฟุ้งซ่าน

๔. **ปัญญาภาวนา** อบรมปัญญาให้รุ่งเรือง อยู่เสมอ มีพระพุทธพจน์บทหนึ่งว่า “ปัญญาที่กว้างใหญ่ ย่อมเกิดขึ้นเพราะการหมั่นประกอบ คือหมั่นอบรมปัญญา และยอมสิ้นไปเพราะการไม่หมั่นประกอบ บัณฑิตรู้ความแตกต่างของทั้ง ๒ อย่างนี้แล้ว พึงตั้งตนไว้โดยประการที่ปัญญาจะเจริญ”

๔. วัตตา หมั่นอบรมสั่งสอน

ผู้เป็นครูต้องหมั่นอบรมสั่งสอน หมั่นให้โอวาทและอนุศาสน์โดยไม่เบื่อหน่าย การสั่งสอนตามโอกาส เรียกว่า **โอวาท** การสั่งสอนบ่อยๆ เรียกว่า **อนุศาสน์** มีพระพุทธพจน์บทหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงปรารภภิกษุอัสนธิ และปุณฺณพสุกะผู้เป็นสัทธวิหาริกของพระสารีบุตรและพระมหาโมคคัลลานะ ตรัสว่า

“พึงให้โอวาทและอนุศาสน์ พึงห้ามไม่ให้คบคนไม่ดี บุคคลเช่นนั้นย่อมเป็นที่รักของสัตบุรุษ แต่ไม่เป็นที่รักของอสัตบุรุษ” อีกแห่งหนึ่งทรงปรารภพระสารีบุตรผู้เป็นอาจารย์และพระราธะผู้เป็นศิษย์ ตรัสว่า “ผู้ฉลาดควรเห็นว่า คนที่ซื่อโทษตกเตือนในเมื่อเห็นความผิด กล่าวปรามให้เว้นความชั่ว เป็นผู้มีปัญญาดีนั้น เป็นเสมือนผู้บอกขุมทรัพย์ให้และควรคบบัณฑิตเช่นนั้น เพราะเมื่อคบผู้มีแต่ทางดี ไม่มีทางเสียเลย”

๕. วจนักษโม อดทนต่อคำของผู้อื่น

ผู้เป็นครูต้องฝึกให้เป็นผู้รู้จักอดทนต่อคำของผู้อื่นด้วย เพราะศิษย์บางคนอาจเป็นคนก้าวร้าว พุดจาไม่เกรงใจ โต้เถียง เมื่อเจอศิษย์เช่นนั้น ครูจะต้องอดทนและให้อภัยในความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้เป็นศิษย์ ไม่ถือสา ไม่เอามาเป็นอารมณ์ ผู้ที่อดทนต่อคำล่วงเกินของผู้อื่นได้ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นผู้ประเสริฐที่สุดในหมู่มนุษย์ พระพุทธองค์เคยทรงอดทนมาแล้ว อย่างเช่นคราวที่เสด็จไปเมืองโกสัมพี ถูนางมาคันทิยาจ้างคนให้เที่ยวตามตำพระพุทเจ้าเป็นเวลาหลายวัน แต่พระองค์ทรงอดทน ตรัสกับพระอานนท์ว่า “เราจักอดทนต่อคำล่วงเกินของผู้อื่น เหมือนช้างศึกก้าวลงสู่สงครามต้องอดทนต่อลูกศรที่มาจากทิศต่างๆ เพราะคนส่วนมากเป็นคนทุศีล...”

๖. คัมภีร์ญจ กถิง กัตตา ทำสิ่งที่ลึกให้ตื้น

ครูที่ดีจะต้องมีความสามารถ ที่จะทำข้อความที่ลึกซึ้งให้ตื้นได้คือให้เข้าใจง่าย มีตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นง่ายขึ้น เช่น ผู้เรียนถามว่า กรรมที่บุคคลทำแล้วก่อนให้ผล กรรมไปอยู่ที่ไหน ครูลองถามย้อนดูว่า ต้นไม้

มีผล ก่อนจะให้ผล ผลมันไปอยู่ที่ไหน หรือ คำถามว่า เมื่อวิชาเกิดขึ้น อวิชาหายไปไหน ลองถามย้อนดูว่า เมื่อแสงสว่างเกิดขึ้นแล้ว ความมืดหายไปไหน ดังนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ ทำของดีให้ลึกก็ได้ โดยแบ่งเป็นปริยาย เบื้องต่ำและเบื้องสูง เช่นอธิบายเรื่องสัมมาทิฐิ โดยปริยายเบื้องต่ำ หมายถึง เห็นว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยปริยายเบื้องสูง หมายถึง ญาณในอริยสัจ ๔ ดังนี้ เป็นต้น

๗. โน จัญญาเน นิโยชเย ไม่ชักชวนในทางเสื่อม

คุณสมบัตินี้ของครูชื่อนี้ คือ ไม่ชักชวน หรือแนะนำศิษย์ไปในทางเสื่อม เช่น ชักชวน ดื่มน้ำเมา เทียวกลางคืน ชักชวนให้มัวเมาในการเล่น ชักชวนให้เล่นการพนัน แต่ชักชวนไปในทางที่ดี เป็นประโยชน์ทั้งปัจจุบันและอนาคต แนะนำดี สั่งสอนดี เช่นแนะนำให้เว้นจากความชั่ว สั่งสอนให้ขยันหมั่นเพียร บอกศิลปวิทยาให้หมดจดงดงาม ไม่ปิดบังอำพราง อย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า กำมือของอาจารย์ไม่มีแก่เรา หมายความว่า ทรงแบมือให้หมดแล้ว ไม่ได้ปิดบังอำพรางอะไรไว้เลย ไม่เหมือนอาจารย์บางคนสมัยโบราณ เขาจะเก็บความรู้บางอย่างไว้สำหรับปราบศิษย์ผู้วอดดี นอกจากนี้ผู้เป็นครูต้องไม่แนะนำให้ศิษย์ทำในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้สำหรับเขา หมายความว่าศิษย์บางคนทำได้บางอย่าง แต่บางอย่างทำไม่ได้ สุดวิสัยของเขา แต่ทุกคนมีอานุภาพของตน แต่อานุภาพนั้นไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ ถ้าศิษย์จำเป็นจะต้องไปที่ไหน ครูก็จะฝากฝังศิษย์กับคนที่ตนรู้จักที่อยู่ในถิ่นนั้น ให้ช่วยดูแลด้วย เป็นการแสดงน้ำใจอาทรต่อผู้เป็นศิษย์ ในตำราใช้คำว่า “ป้องกันในทิศทั้งหลาย” คือจะไปในทิศไหนก็ไม่ให้ลำบาก

คุณสมบัตินี้ ๔ ประการของผู้สอน

๑. สันทัสสโก พุดให้ชัดเจนเห็นจริง พร้อมด้วยเหตุผลอันน่าเชื่อถือ
๒. สัมมาทปโก ชักชวนให้ปฏิบัติตาม
๓. สมุตเตชโก รั้าใจให้กล้าหาญในการปฏิบัติ
๔. สัมปทังสโก ให้ร่าเริงแจ่มใสในการฟัง ไม่เครียด

คุณสมบัตินี้ของผู้แสดงธรรม ๕ อย่าง

พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ว่า การแสดงธรรมแก่ผู้อื่น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทำได้โดยง่าย เพราะผู้แสดงธรรมจะต้องตั้งตนไว้ในคุณสมบัตินี้ ๕ อย่างคือ

๑. แสดงธรรมไปโดยลำดับ ไม่ตัดลัดให้ขาดความ หมายความว่า เชื่อมความให้สนิทเหมือนช่างไม้เข้าหน้าไม้ให้สนิท
๒. อ่างเหตุผลแนะนำให้ผู้ฟังเข้าใจ
๓. ตั้งจิตเมตตาปรารถนาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังจริงๆ
๔. ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ
๕. ไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น คือ ไม่ยกตนเสียดสีผู้อื่น

วคิน อินทสระ
“วันครู”

กวีนิพนธ์

ปัญหา

เวลาที่เหือดหาย ?

มีเวลาให้ฉัน บ้างไหมหนอ
แฉงเวลา นาฬิกา ปฏิทิน
จ่ายเวลา เก็บเวลา เวลาเหลือ
จดเวลา จัดเวลา มาวิจารณ์
จ้องเวลา เจียดเวลา ว่าของฉัน
เวลาตาย จองเวลา ได้หรือไร
หรือโบราณ ชาญฉลาด กว่าเดี๋ยวนี้
เวลาเกิด แล้วก็ถูก เวลากลืน
เมื่อรู้ว่า กาลเวลา ไร้เจ้าของ
การอยู่เฉย โดยไม่ได้ ทำอะไร
เมื่อไม่มี เวลา และไม่เสีย
เวลารู้ เวลานั้น เวลามา

เวลารอ ยามใด ใจถวิล
แจ้งเป็นสิน-ค้าว่า เวลางาน
เวลาเปื้อน จับเวลา มาประหาร
เวลาล่อง ้วยก็ผ่าน เวลาไป
เวลานั้น เป็นของฉัน จริงจริงไหม
จวนเวลา เวลาให้ เวลาคืน
แทนจะชี้ เวลาขีด กลับขีดขึ้น
ไม่อาจฝัน เอาเวลา ว่าของใคร
การคอยต้อง เสียเวลา ที่ตรงไหน
จึงไม่ใช่ เรื่องของการ มีเวลา
ไยต้องเพลี่ย คอยจับ เวลาหา
สบเวลา คอยหา เวลาวางฯ

พระมาลัยเป็นใคร ? มาจากไหน ? (ตอน ๑)

เทพารักษ์หน้าวิหารวัดกัลยาณมิตรราชมหาวิหาร

ประเพณีชาวอีสาน เวลาถึงงานมงคล โดยเฉพาะทำบุญอุทิศแก่ผู้ล่วงลับดับสังขาร นอกจากนิมนต์พระเจ้าพระสงฆ์มาเจริญพุทธมนต์ฉันเช้าแลเพลแล้ว สิ่งหนึ่งซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้คือผ้าขาวผืนใหญ่ กางกันไว้ด้านหลังพระสงฆ์ เสมือนหนึ่งผ้าม่าน บนเนื้อผ้าแต่งแต้มเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพุทธประวัติ นิทานชาดกเกี่ยวกับพระโพธิสัตว์ หรือแม้แต่เรื่องพระเวสสันดรชาดก อันเป็นเรื่องการสร้างมหาบารมีครั้งสุดท้ายของพระโพธิสัตว์

แต่เรื่องราวหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนชื่นชอบติดตามใจคือเรื่องของพระมาลัย

เป็นภาพพระสงฆ์รูปหนึ่งถือตาลปัตรใบตาล อากัปกิริยาสงบสำรวมแต่แฝงด้วยเมตตาคุณ เหาะไปยังสวรรค์เมืองแมน เพื่อสนทนาธรรมกับเหล่าเทพยดา หรือเหาะลงไปยังเมืองนรกบาดาล ดินแดนอันร้อนระอุด้วยไฟของผู้เสวยอกุศลกรรมเก่าแต่หนหลัง นับว่าเป็นการไปผ่อนปรนความเร่าร้อนของเหล่าสัตว์นรก ผู้เดือดพล่านด้วยการทรมานและจองจำของเหล่ายมบาล

สมัยเด็กไม่คิดอะไรไปไกล เพียงแต่อัจฉริยะใจว่าเพียงแค่อือตาลปัตรน้อยอันเดียว ก็เหาะเหินเดินดาวไปไหนต่อไหนได้ เขียวหรือ มีน้ำเล่าพระสงฆ์ท่านจึงนิยมใช้ตาลปัตรกัน สงสัยแต่ละรูปคงจะเข้าออกนรกสวรรค์กันบ่อย

แต่พออายุพรรษามากขึ้น ได้รับรู้เรื่องมากมายขึ้น อีกทั้งได้ไปศึกษาจารีตประเพณีและคติความเชื่อของชาวศรีลังกาเป็นเวลาหนึ่งทศวรรษ ได้เห็นเค้าร่างความเป็นมาของพระมาลัยผู้ถือตาลปัตรรูปนั้น เกิดความสนใจใคร่รู้เรื่องราวของท่านขึ้นมา จึงเป็นเหตุให้เที่ยวไต่ถามพระเถระผู้ใหญ่และนักปราชญ์หลายท่าน ได้รับคำตอบหลายแง่หลายมุม แต่ละมุมมองล้วนน่าสนใจทั้งสิ้น โดยเฉพาะ

มุมที่ไม่เจือปนด้วยเรื่องราวพระมาลัยฉบับไทยแท้

จึงเห็นว่าหากย้อนกลับไปดูจุดเริ่มต้นของพระมาลัย น่าจะทำให้เราชาวพุทธไทยเข้าใจแจ่มชัด และยังคงเกิดศรัทธาต่อภูมิปัญญาและความเพียรของบรรพบุรุษของเราชาวไทย ผู้พยายามปลุกฝังอนุชนคนรุ่นหลังด้วยการสร้างเรื่องราวให้เห็นเป็นรูปธรรม แต่แฝงเร้นนามธรรมอันเป็นปัญญาอย่างหลากหลาย นับตั้งแต่เรื่องโลกีย์สามัญจนถึงระดับโลกุตระ อันเป็นวิสัยแห่งการพ้นทุกข์

บอกไว้แต่เบื้องต้นว่า เรื่องราวพระมาลัยฉบับนี้เป็นเวอร์ชันใหม่ตามสไตล์ของผู้เขียน ไม่ได้เชิญชวนท่านไปสรวงสวรรค์เสพสวยทิพย์สมบัติ และไม่ได้นำพาท่านไปสำรวจนรกภูมิ แต่หากเป็นการวิเคราะห์เรื่องราวพระมาลัย นับตั้งแต่กำเนิดมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการเน้นชื่อว่า **พระมาลัยมีอิทธิพลและเปลี่ยนแปลงสังคมไทยไปในทิศทางใด**

ส่วนผู้ใดสนใจเฉพาะเรื่องราวตอนพระมาลัยไปโปรดชาวสวรรค์หรือโปรดสัตว์นรกก็สามารถหาอ่านได้ ซึ่งปัจจุบันมีตีพิมพ์

เผยแพร่หลายทาง โดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ต มีให้เลือกอ่านเป็นจำนวนมาก แต่ทั้งหลายทั้งปวง เรื่องราวของพระมาลัยดังกล่าวก็ไม่ได้ผิดแผกแตกต่างกันมากนัก **ไม่ว่าเรื่องราวจะเป็นไปอย่างไร ประเด็นหลักคือจิตใจของเรา** นี้เอง จะสามารถน้อมนำเนื้อหาสาระไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ **มากน้อยเพียงไร**

ก่อนที่เราจะรู้จักพระมาลัยเถระนั้น เห็นสมควรมาทำความรู้จักดินแดนบ้านเกิดของท่านเสียก่อน เพราะถิ่นฐานบ้านเกิดย่อมเป็นเกณฑ์ชี้ให้เห็นวิถีชีวิตและคติความเชื่อ อันจะเป็นการชี้ชัดว่า แท้จริงแล้วท่านเป็นใคร? มาจากไหน? ไม่แน่ว่าท่านอาจเป็นพระสงฆ์ชาวไทยก็เป็นได้

หากถือตามหลักฐานชาวศรีลังกา คำว่า “มาลัย” มาจากศัพท์ว่า “มาลยเทศะ” แปลว่า ดินแดนภูเขาสูง ซึ่งเป็นบริเวณตะวันตกของเกาะศรีลังกาตั้งแต่ตอนกลางของประเทศ จนจรดทะเลทางด้านทิศตะวันตก (ปัจจุบันคือมณฑลกลางและมณฑลวัยมบะ) สมัยอดีตดินแดนแห่งนี้รวมเข้ากับเขตโรหณะรัฐ

สมัยหลังมักเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าทักขินเทศะ หมายถึงดินแดนตอนใต้ว่ากันว่ายามบ้านเมืองตกเป็นของอริราชศัตรูภายนอก กษัตริย์สิงหลหลายพระองค์มักมาชุมนุมหน้ราชภัยบริเวณนี้ ก่อนที่จะรวบรวมผู้คนกอบกู้บ้านเมือง

วัดกัลยาณีราชมหาวิหาร

ติสสะมหารามเจดีย์ วัดติสสะมหารามวิหาร

ด้านพระพุทธศาสนานั้น มลายูเทศะยังเป็นดินแดนแห่งพระอรหันต์ มีอารามวิหารโด่งดังหลายแห่งไม่แพ้อนูราชปุระเมืองหลวง ดังเช่นกัลยาณิวิหารแห่งเมืองกัลยาณิติสสะ เป็นต้น คัมภีร์อังคุตตรนิกายอรรถกถาของพระพุทธโฆษาจารย์ อ้างถึงพระเถระรูปหนึ่งนามว่า**สังฆรักขิตะ**ผู้อาศัยอยู่ดินแดนมลายูแต่ไม่ระบุนามแห่งอารามวิหารนั้น หากเป็นดังคำกล่าวอ้างแล้วไซ้ แสดงว่าดินแดนมลายูเป็นสถานแห่งพระอรหันต์ไม่แพ้อนูราชปุระเมืองหลวง

หลักฐานอีกแห่งหนึ่งอ้างว่า ดินแดน**มลายู** หมายถึงคาบสมุทรมลายู เพราะมลายูมาจากคำว่า “**มลายู-อูร์**” หมายถึงดินแดนภูเขาหรือเมืองแห่งขุนเขา คำนี้เองเพี้ยนมาเป็นมาเลย์ในปัจจุบัน หากเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าคาบสมุทรมลายู มีผู้คนอยู่อาศัยเดียวกับอนูราชปุระของลังกา เพราะพระเถระที่เรากำลังพูดถึงที่ท่านนั้นมีชีวิตอยู่ประมาณพุทธศักราช ๓๐๐ - ๔๐๐

มลายูเทศะ หมายถึง คาบสมุทรมลายูจริงหรือไม่ เห็นว่าผู้อ่านควรไปตามสืบค้นเพิ่มเติมเอาเอง ได้ความอย่างไรโปรดแจ้งให้ผู้เขียนทราบด้วยจะได้เก็บเป็นหลักฐานเพื่อมาวิเคราะห์ต่อไป

ส่วนตัวของผู้เขียนเชื่อว่ามลายูเทศะเป็นดินแดนบนเกาะลังกา เพราะมีหลักฐานหนักแน่นชัดเจนกว่าคาบสมุทรมลายู อีกทั้งร่องรอยพระพุทธศาสนาสามารถสืบค้นได้มากกว่าคาบสมุทรมลายูหลายเท่าตัว แม้นักประวัติศาสตร์ก็ชี้ชัดว่าดินแดนบนคาบสมุทรมลายูเพิ่งมาก่อตัวเป็นสิ่งคมเมืองประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๒ นี้เอง ด้วยเหตุผลนี้เองความน่าเชื่อถือจึงยังเป็นที่ยอมรับยากนัก

แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะปฏิเสธสิ้นเชิงเลยทีเดียว เพราะธรรมชาติของประวัติศาสตร์ย่อมไม่สมบูรณ์ตายตัว トラบใดที่หลักฐานเหล่านี้ยังไม่มีการค้นพบ บางทีในอนาคต

วัดลิตุลเพาวะวิหาร

กาลภายหน้า หากมีการค้นพบหลักฐานเพิ่มเติมมากขึ้น คำว่า “**มลายูเทศะ**” บนคาบสมุทรมลายูอาจจะถูกเปิดเผยจนสามารถเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ก็เป็นได้

เมื่อเราทราบร่องรอยของมลายูเทศะเรียบร้อยแล้ว บัดนี้เห็นสมควรหันมากล่าวถึงประวัติของพระมลายูเถระผู้เป็นต้นเรื่องเพื่อชี้ให้เห็นว่าพระมลายูเถระเวอร์ชันศรีลังกานั้นมีบุคลิกภาพและอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์เหมือนเวอร์ชันไทยหรือไม่ และท่านมีความสำคัญอย่างไร นักบันทึกประวัติศาสตร์สมัยอดีตจึงจดจารชื่อของท่านไว้ในคัมภีร์ระดับตำนาน

เบื้องต้นบอกไว้ก่อนว่าประวัติของพระมาลัยเถระนั้น มีสองช่วงระยะเวลา

ช่วงแรกเรียกว่าตำนาน เพราะมีบันทึกไว้ในคัมภีร์ตำนานระดับบรรณิกถาหลายเล่ม ชาวศรีลังกานั้นเรียกพระมาลัยเถระมากมายหลายชื่อ ดังเช่น มลัสมหาเทวะบ้าง มลียมหาเทวะบ้าง และมลียเทวะบ้าง ท่านเห็นจะเป็นชาวมาลัยเทศะจริง เพราะธรรมดาพระศรีลังกามักนิยมใช้ชื่อหมู่บ้านนำหน้า ส่วนมหาเทวะน่าจะเป็นชื่อฉายาทางพระพุทธศาสนา อันนี้วิเคราะห์ตามหลักฐานที่พบเห็น ผิดถูกอย่างไรเชื่อกันไปก่อน ใครเห็นแย้งจากนี้ค่อยยกเอาหลักฐานมาค้านกัน

หลักฐานไม่ได้บอกว่าใครเป็นพระอุปัชฌาย์ ระบุแต่เพียงว่าครั้งบรรพชาครบ ๓ พรรษา ได้ไปพำนักอาศัยในมหินทลารามวิหาร โดยอุบาสิกาท่านหนึ่งเป็นผู้นิมนต์

เจดีย์บริวารรอบบวรวันเวฬุและเจดีย์เมืองเก่าอนุราชปุระ

และทำหน้าที่อุปัชฌาก เอกลักษณะเฉพาะตัวของท่านคือคำให้พรแบบสั้นว่า สุขัง โหตุทุกขะ มุจจะ แปลว่า ขอให้มีความสุข ขอให้พ้นจากทุกข์ ว่ากันว่าตลอดไตรมาสท่านพูดแค่นั้น ครั้นออกพรรษาแล้วท่านได้บรรลอรหันต์ และได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสให้เป็นตัวแทนสงฆ์แสดงธรรมเทศนา

ว่ากันว่าสามเณรมหาเทวะ ได้แสดงเทศนาจนรุ่งเช้า สุดท้ายอุบาสิกาท่านได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน

นับแต่นั้นมาท่านได้เดินทางจาริกแสดงธรรมทั่วเกาะลังกา มีพระหนุ่มเณรน้อยสามารถบรรลุธรรมเป็นจำนวนมาก ท่านเชี่ยวชาญในการแสดงฉฉกสูตร (มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์) ซึ่งเนื้อหาสาระกล่าวถึงกระบวนการเกิดดับของอายตนะภายในและภายนอก วิญญาณ ผัสสะ เวทนา และตัณหา พระพุทธเจ้าทรงตรัสเอง โดยแสดงว่าธรรมเหล่านี้งามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด สมบูรณ์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ จนเป็นเหตุให้พระสงฆ์ ๖๐ รูป สิ้นอาสวะ บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ชีณาสพ

ตำนานยังระบุอีกว่าพระมาลัยเถระได้เข้ารับอาหารบิณฑบาตจากพระเจ้าทุฐคามณีพร้อมภิกษุอีก ๔ รูป ซึ่งสมัยนั้นเป็นช่วงทุพภิกขภัย ข้าวปลาอาหารหาได้ยากนัก อาหารมือนั้นมาจากการขายพระกุนทลของพระองค์เอง ตรงนี้ชี้ให้เห็นว่าพระมาลัยเถระมีความสำคัญเพียงไร นอกจากนั้น ตำนานยังแต่งเชื่อมโยงให้พระมาลัยเถระเกี่ยวข้องกับพระโพธิสัตว์ในลักษณะเป็นผู้เกิดร่วมชาติ สัมบูรณ์บารมีมาด้วยกัน จนบังเกิดเป็นพระอรหันต์ในภพสุดท้าย

เรื่องราวของพระมาลัยเถระในตำนาน มีแค่นี้

ประวัติของท่านในช่วงแรกนี้ดูเหมือนว่า ธรรมดาไม่โดดเด่นเหมือนสำนวนไทย ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะประเพณีปฏิบัติของพระมหินทเถระ ผู้ประดิษฐานพระพุทธศาสนาบนเกาะลังกาทิ้งเหนียวแน่นอยู่ อันเนื่องมาจากพระมหินทเถระนั้นเน้นเรื่องพระวินัยเป็นหลัก โดยหลีกเลี่ยงการอวดอ้างอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ หากจะแสดงจริงมักถ่ายโอนไปยังพระบรมสารีริกธาตุและต้นพระศรีมหาโพธิ์เป็นหลัก ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการยกย่องสรรเสริญองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยไม่แสดงตนให้โดดเด่นเหนือพระศาสดาเจ้าแต่อย่างใด

นอกจากนั้น สมัยนี้ยังให้ความสำคัญเรื่องพระธรรมเทศนาเป็นหลัก สังเกตได้จากนักแต่งตำนานเลือกที่จะบันทึกประวัติของพระเถระผู้เชี่ยวชาญในการแสดงพระธรรมเทศนาเป็นเบื้องต้น ส่วนพระเถระผู้โดดเด่นด้านการแสดงปาฏิหาริย์มักให้ความสำคัญน้อยกว่า อีกทั้งการปฏิสัมพันธ์กับกษัตริย์ก็มักกล่าวถึงพระสงฆ์ผู้แตกฉานด้านคัมภีร์และตำราก่อนใครอื่น

ปิดท้ายเห็นสมควรวิเคราะห์ฉฉกสูตรเสียก่อน เหตุเพราะเห็นว่าเป็นพระสูตรที่พระมาลัยเทวเถระใช้เทศนาประจำ และประสบความสำเร็จทุกครั้งไป โดยเฉพาะเรื่องราวในอรรถกถาจะเน้นมากเป็นพิเศษราวกับว่าพระเถระถอดแบบวิธีแสดงพระธรรมเทศนามาจากพระพุทธเจ้าเลยทีเดียว

อันว่าเนื้อความแห่งฉฉกสูตรนั้น พระพุทธองค์ทรงแสดงที่เขตวันมหาวิหาร

รวันเวฬุและเจดีย์ เมืองเก่าอนุราชปุระ

โดยเฉพาะเจาะจงพระสงฆ์ท่านั้น และน่าจะเป็นพระสงฆ์ที่มีภูมิปัญญาอันควรแก่การรู้แจ้งแล้ว เนื่องมาจากหลักธรรมที่นำมาแสดงประการสำคัญ ส่วนท้ายสูตรระบุว่าพระสงฆ์เหล่านั้นครั้งฟังพระธรรมเทศนาเรื่องนี้แล้วต่างบรรลुरुหันต์ จนทราบชัดว่า “ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มี”

เนื้อหาสาระของพระสูตรกล่าวถึงธรรมหมวด ๖ ประกอบด้วย อายตนะภายใน ๖ อายตนะภายนอก ๖ วิญญาณ ๖ ผัสสะ ๖ เวทนา ๖ และตัณหา ๖ โดยอธิบายต้นตอของพระธรรมเหล่านี้ตามลำดับขั้นตอนจากเบื้องต้นถึงปลายสุด หากมองอีกลักษณะหนึ่งก็เหมือนอธิบายปัจจุสมุปบาทโดยย่อแต่มองอีกด้านหนึ่งเหมือนหลักธรรมปรากฏในอนัตตลักขณสูตร

วัดตีสรรมาราชมหาวิหาร

แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะมองมุมไหนล้วนเป็นธรรมชั้นสูงทั้งนั้น จุดประสงค์หลักเพื่อต้องการชี้จุดสำคัญที่พระสงฆ์พากันมัวเมาหลงใหลในตน เพื่อให้คลายความคิดจนเกิดความเบื่อหน่ายในสัkkายะ แล้วพิจารณาสรรพสิ่งตามความเป็นจริงจนรู้แจ้งว่ามันเป็นอนัตตา

มองอีกมุมหนึ่ง ทำให้เห็นว่าชาวศรีลังกายุคนั้นมีภูมิปัญญาสามารถเข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาของศรีลังกาสสมัยนั้นประสบความสำเร็จสามารถเทียบเคียงอินเดียดินแดนชมพูทวีป เพราะหลักธรรมในฉฉกสูตรนั้นมีความลึกซึ้ง ยากเกินกว่าสามัญชนคนรากหญ้าจะเข้าใจ แต่การที่พระมาลัยเทวเถระเที่ยวจาริกเดินทางเทศนาพระสูตรนี้ตลอดเกาะลังกา จนมีพระสงฆ์สามารถรู้ตามก็เป็นพยานชี้ชัดถึงขีดความสามารถของชาวศรีลังกาอยู่แล้ว

ประเด็นเพิ่มเติมคือพระอรหันต์สมัยพระมาลัยเทวเถระนั้นมีมากมายมหาศาล ทั้งเป็นชาวศรีลังกาและต่างประเทศ สังเกตได้จากคราววางศิลาฤกษ์สร้างวันแฉปีแฉยะเจดีย์สมัยพระเจ้าพุทธคามณีแห่งอาณาจักรอนุราชปุระนั้น มีพระสงฆ์อรหันต์ชีณาสพชาวต่าง

วัดพระเชีวแก้ว เมืองเก่าโปเอนนารูวะ

ประเทศเดินทางมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก และนำแปลกคือพระอรหันต์ชีณาสพเหล่านั้นหาได้พากันแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์แต่อย่างใดไม่ กลับพากันสำรวจกายวาจาเปล่งเพียงเสียงสาธุการเท่านั้น

ถ้าเป็นเมืองไทยปานนี้พากันปิดฟ้าปิดตะวันกันแล้ว หรือว่าไม่จริง

ตำนานระบุว่าพระอรหันต์ชีณาสพชาวศรีลังกาแต่ละรูปล้วนเชี่ยวชาญด้านการแสดงธรรม พูดภาษาชาวบ้านคือท่านพากันแข่งขันแสดงธรรมมิได้แข่งกันอวดอ้างฤทธิ์ แม้แต่สถาบันพระมหากษัตริย์ผู้สนับสนุนพระสงฆ์เองก็ขึ้นขอการแสดงธรรมเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่นพระเจ้าพุทธคามณีทรงขึ้นธรรมาสน์แสดงธรรมแทนพระสงฆ์เลยทีเดียว

ด้วยเหตุดังกล่าว พระมาลัยเทวเถระช่วงระยะเวลาแรกจึงเน้นอาเทศนาปาฏิหาริย์เป็นหลัก โดยไม่สนใจอิทธิปาฏิหาริย์แต่อย่างใด ส่วนเวอร์ชันช่วงระยะเวลาต่อมากลับมีการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพขึ้นใหม่ ด้วยการเพิ่มอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มากขึ้น ตรงนี้เราจะมาวิเคราะห์กันในบทหน้า (จะเห็นว่าเวอร์ชันใหม่ถูกใจคนไทยมากน้อยเพียงไร)

วัดบันดาใจ

พระเทพบาล

ชุดกอง จาก กองขยะ ๒

ตอน แยกขยะ

วัดจากแดงในอดีต (พ.ศ. ๒๕๕๐)

วัดจากแดงในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๐)

จากปฐมเหตุที่วัดจากแดงประสบกับปัญหาขยะ ที่เกิดจากน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาได้พัดเอาขยะมาติดค้างในบริเวณวัดเป็นจำนวนมาก รวมทั้งปัญหาระบบการจัดเก็บเศษอาหารภายในโรงครัวและห้องน้ที่ไม่มีประสิทธิภาพปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อทั้งหมู่พระภิกษุสามเณร และผู้ที่มาประกอบบุญกุศลที่วัดเป็นอย่างมาก จากแนวคิดสร้างสรรค์จึงนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริง โดยพระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร รองเจ้าอาวาสวัดจากแดง ท่านต้องการจะปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในวัดให้มีความสะอาด ร่มรื่น และสวยงามยิ่งขึ้นทั้งแก่ผู้อยู่อาศัยและในสายตาของสาธุชนที่เข้ามาร่วมบำเพ็ญบุญกุศล มาหาความสงบร่มรื่นภายในวัด ท่านจึงได้นำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน ทั้งในและต่างประเทศ มา

ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ ตั้งแต่นั้นมาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

แผนการบริหารจัดการขยะภายในวัดจากแดง

การจัดการแบบที่ ๑ จัดการจากพฤติกรรมของผู้ทิ้งขยะ

๑. แยกจากพฤติกรรมการทิ้ง

๑.๑ ขยะในชีวิตประจำวัน ของพระภิกษุ และ ผู้ที่มาทำบุญ ถวายภัตตาหาร
- จัดการโดยการจัดเตรียมภาชนะรองรับ พร้อมป้ายแยกประเภทขยะ ไว้ในบริเวณที่พักสงฆ์

- จัดการโดยการประชาสัมพันธ์ เชิญชวน และจัดภาชนะใส่ขยะให้บนห้องน้ทุกวัน

๑.๒ ขยะในโอกาสพิเศษ เช่น งานบุญกฐิน งานบุญสลากภัต งานบุญผ้าป่า เป็นต้น

- จัดการโดยการจัดเตรียมภาชนะให้เหมาะสม พร้อมป้ายบอกชนิดขยะ และ

ถังขยะภายในวัด พร้อมป้ายบอกขยะประเภทต่างๆ

ญาติโยมจิตอาสาช่วยแนะนำการทิ้งขยะ และ
ช่วยคัดแยก ก่อนนำขยะไปใช้ประโยชน์

การจัดการแบบที่ ๒ จัดการจากชนิดของขยะ

๒. แยกตามชนิดของขยะ

๒.๑ ขยะที่เกิดจากอาหาร และเศษ
วัสดุที่ใช้ประจำวัน เช่น เศษอาหาร ขวดน้ำ
กระป๋องเครื่องดื่ม กล่องนม และกระดาษต่างๆ
เป็นต้น

- จัดการโดยการจัดสถานที่รองรับขยะ
ที่คัดแยก ทำความสะอาดก่อนการนำไปใช้
ประโยชน์ต่างๆ ต่อไป เช่น เศษอาหารก็นำไป
เข้าเครื่องทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำปุ๋ยชีวภาพ ส่วนพวก
ขวดน้ำ กระดาษแข็งและกระป๋องเครื่องดื่ม
ก็ส่งจำหน่ายโรงงานขยะรีไซเคิล เป็นต้น

พระมหาประนอม ธมมาลงกาโร บรรยายการ
จัดการขยะ แก่คณะบริหารชุมชน ต.ทรงคนอง

๒.๒ ขยะจากเครื่องใช้ที่ชำรุด เช่น โต๊ะ
เก้าอี้ ตู้ใส่หนังสือ เครื่องใช้ต่างๆ ในห้องเรียน
เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ชำรุด เป็นต้น

- จัดการโดยการนำมาซ่อมแซมโดย
เปลี่ยนส่วนประกอบที่ชำรุด หรือรวมเป็นชุด
เดียวกัน และทำสีใหม่

**การจัดการแบบที่ ๓ จัดการจากหน้าทำงาน
ภายในวัดมาเป็นเกณฑ์พิจารณา**

๓. แยกตามลักษณะงานภายในวัด

๓.๑ ขยะจากงานโรงครัว เช่น เศษ
อาหาร เศษวัสดุที่ใช้แล้ว

- จัดการโดยเตรียมภาชนะรองรับขยะ
จากโรงครัวส่วนใหญ่เป็นขยะย่อยสลายได้
จะจัดเก็บไปเข้าเครื่องทำปุ๋ยชีวภาพ ส่วนขยะ
ย่อยยาก เช่น ถุงพลาสติกใส่อาหาร ก็นำไป
แปรรูปเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง

๓.๒ ขยะจากงานดูแลรักษาสภาพ
แวดล้อม เช่น เศษกิ่งไม้ และใบไม้ เศษพืช
เป็นต้น

เครื่องทำปุ๋ยชีวภาพ จากเศษอาหาร
และวัสดุจากธรรมชาติ

เครื่องทำน้ำดื่มจากขยะเศษพลาสติก

- จัดการโดยการนำกิ่งไม้ ใบไม้ ไปบด แล้วทำเป็นกองปุ๋ยจากวัสดุพืชสด

การจัดการแบบที่ ๔ จัดการจากการแบ่งประเภทของสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง

๔. แยกตามสถานที่ภายในวัด

๔.๑ ขยะจากการสักการะพระเจดีย์ เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน เป็นต้น

๔.๒ ขยะจากผู้มาพักผ่อนในสวน ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น ภาชนะใส่อาหาร เครื่องดื่ม ถูพลาสติก เป็นต้น

๔.๓ ขยะจากผู้มาสักการะธัมเมกขสถูป จำลอง เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน เป็นต้น

๔.๔ ขยะจากผู้มาสักการะพระพุทธรูป ในพระอุโบสถ เช่น ดอกไม้ ธูปเทียน เป็นต้น

ทั้งจากอุโบสถวัดจากแดงและจาก อาคารสุธรรมศาลา รวมทั้งห้องน้ำภายในวัด สนามหญ้า และต้นไม้ในบริเวณวัด

- จัดการโดยการจัดเตรียมภาชนะรองรับ

๔.๕ ขยะจากอาคารที่พักของพระภิกษุ เช่น เศษอาหาร เศษวัสดุของใช้ประจำวัน เป็นต้น ทั้งอาคารโพธิyalay ๑ และอาคารโพธิyalay ๒

- จัดการโดยจัดจุดรับขยะ ในพื้นที่ใกล้อาคารที่พักนั้น

วัดจากแดง ขุดทองจากกองขยะอย่างไร ?

๑. การจัดเตรียมภาชนะให้เหมาะสม เพียงพอกับพื้นที่ภายในวัด เช่น จัดขนาดของภาชนะให้เหมาะสมกับปริมาณขยะที่ทิ้งในแต่ละวัน และจัดวางในจุดรองรับให้ได้รับความสะดวกในการทิ้ง

๒. การทำป้ายบอกชนิดของขยะที่ต้องการแยก ทั้งภาษาไทย ภาษาพม่า ภาษาอังกฤษและภาษาสัญลักษณ์

๓. ประชาสัมพันธ์เชิญชวนพระเถระ และญาติโยมที่มาประกอบบุญกุศลให้ความร่วมมือ

๔. แก้ปัญหาต่างๆ เช่น ความไม่เพียงพอของภาชนะที่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ และลักษณะของภาชนะไม่เหมาะสม เป็นต้น

๕. พัฒนางานคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยปรับปรุงป้ายขยะให้อ่านง่ายยิ่งขึ้น ปรับปรุงรูปแบบของภาชนะรองรับขยะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๖. จัดทำสื่อเชิญชวน และสร้างแรงจูงใจแก่พระภิกษุสามเณร และผู้มาประกอบบุญกุศล ในการรักษาสภาพแวดล้อมภายในวัด

กิจกรรมแบ่งปันความรู้ และประสบการณ์

การให้ความสำคัญกับการขุดทองจากกองขยะ โดยนำวิธีการต่างๆ มาผสมผสานกัน จะทำให้การจัดเก็บขยะที่คัดแยกแล้วมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ในความหมายของคำว่าทอง ที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน คือสิ่งของมีค่าที่สามารถใช้แลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยใช้สอยต่างๆ ได้มากมาย แต่ทองในที่นี้ยังมีค่ายิ่งไปกว่านั้น เพราะ ทอง คือ ปัญญา แต่ทองจะกลายเป็นปัญญาได้อย่างไรนั้น โปรดติดตามอ่านในตอนต่อไป

ชวนดูหนัง

มาลินี แก้วนคร

ไม่อยากจะใช้คำว่า **tear jerker** หรือแปลเป็นภาษาไทยลุ่มๆ ว่าหนังเรียกน้ำตา กับภาพยนตร์เรื่อง **Not One Less** ของผู้กำกับ จาง อี้ โหมว เพราะคำว่า **tear jerker** ใช้กับหนังที่มีความหมายในเชิงลบ และมักจะใช้กับหนังที่น่าเศร้าเมโลดราม่า ที่ตัวเอกโดยเฉพาะนางเอกของเรื่องจะโดนกระหน่ำยำยอย่างไม่ยุติธรรมจากโชคชะตาหรือมนุษย์ด้วยกัน แต่ในกรณีนี้เห็นจะต้องยกเว้นให้กับหนังที่มีตัวเอกเป็นครู ที่เป็นเด็กสาวอายุเพียงสิบสามปี จากชนบทกันดารห่างไกล ที่เดินทางไปตามหาลูกศิษย์ยากจนอายุสิบเอ็ดขวบ ที่ต้องหยุดเรียนกลางคัน เพื่อเดินทางไปทำงานทำในเมืองใหญ่เพื่อสะสมหนี้สินของแม่ที่กำลังนอนป่วยอยู่ ฟังดูเหมือนพล็อตเรื่องนิยายน้ำเน่านะ

แต่ไม่เลย **Not One Less** เป็นภาพยนตร์ที่บริสุทธิ์สะอาดที่สุดเรื่องหนึ่งที่ถูกเขียนได้เคยชมมา หนังเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่ามีคุณค่าคล้ายคลึงกับภาพยนตร์เรื่อง **Children of Heaven** หนังระดับชนะเลิศรางวัลเรื่องหนึ่งจากอิหร่านอย่างวิเศษ ไม่ใช่เฉพาะตรงที่หนังเกี่ยวกับเด็กทั้งสองเรื่องกวาดรางวัลอย่างมากมายในทุกเวที แต่ตรงประเด็นที่ภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องสะท้อนภาพปัญหาความยากจนได้อย่างกระจ่างชัดโดยไม่จำเป็นต้องเอ่ยถึงความผิดพลาดของระบบอุดมการณ์ทางการเมืองหรือเศรษฐกิจสังคมใด เพียงแต่เสนอภาพของมนุษย์ตัวเล็กๆ

Not One, Less แด่คุณครูด้วยดวงใจ

เช่นเด็ก ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรงที่สุด และอย่างไม่รู้วิธีไหนดีที่สุด จากมุมมองอันธรรมดาที่สุดในชีวิตของพวกเขา

ผู้เขียนเห็นว่า ผู้กำกับจาง อี้ โหมว คนนี้ไม่เพียงแต่จะเน้นถึงปัญหาและผลกระทบของความยากจนที่มีต่อเด็ก ๆ ผู้เป็นอนาคตของประเทศเท่านั้น หากยังเน้นถึงปัญหาความเป็นอยู่ในชีวิตของเด็ก ๆ และการได้รับการศึกษาของเขาเป็นพิเศษ เมื่อประเทศชาติยากจน และการพัฒนาชนบทล้มเหลว การศึกษาและเด็ก ๆ คุณจะได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด นี่จะเป็นข่าวสารที่ จาง อี้ โหมว ต้องการสื่อให้กับเราคนดูได้รับรู้ ประเด็นที่สำคัญก็คือ ประเทศจีนปฏิวัติสู่ระบอบคอมมิวนิสต์เพื่อให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้กินดีอยู่ดี แต่แล้วความยากจนก็ยังไม่หายไปไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากจนในชนบท คุณจะเห็นว่าผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่เท่านั้นที่ได้รับผลพลอยได้จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจดังกล่าว ถ้านั่นคือข่าวสารของผู้กำกับจาง อี้ โหมว จริงๆ การเลือกตัวละครเอกให้เป็นครูในหนังเหล่านี้ คงไม่ได้เป็นความบังเอิญเป็นแน่

Not One Less เปิดเรื่องขึ้นในชนบทห่างไกล แกร่นแค้นกันดาร ในมณฑลหนึ่งของจีนแผ่นดินใหญ่ เด็กสาวเว่ย มารับจ้างทำงานเป็นครูผู้ช่วยสอนแทนในโรงเรียนแห่งหนึ่งของหมู่บ้าน เพื่อแลกกับเงินเพียงห้าสิบลยวน โรงเรียนแห่งนี้ยากจนจนแทบไม่มีเงินซื้อชอล์กมาเขียนบนกระดานดำ (ในตอนจบของเรื่องเราจึงพลอยปลาบปลื้มไปด้วยกับ

เด็ก ๆ เหลือเกิน เมื่อพวกเขาได้รับบริจาคชอล์กสีมามากมายหลายกล่อง มากพอที่พวกเขาจะเอามาใช้อย่างฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะเขียนพรรณนาถึงความไฝ่ฝันปรารถนาในชีวิตของพวกเขาได้อย่างไม่รู้จบ)

เด็กนักเรียนของครูเว่ยอดอยากยากจน หน้าตามอมแมม ใส่เสื้อผ้าเก่าๆ ขาดๆ ซอมซ่อ เหาเต็มหัว ทว่าในความลำเค็ญนั้นคือความสดใสมีชีวิตชีวาของความเป็นเด็กทั่วโลก พวกเขาชุกชนให้ครูเว่ยเหนื่อยกับการปราบลูกศิษย์ตัวเล็กๆ เหล่านั้นแทบไม่หวาดไม่ไหว

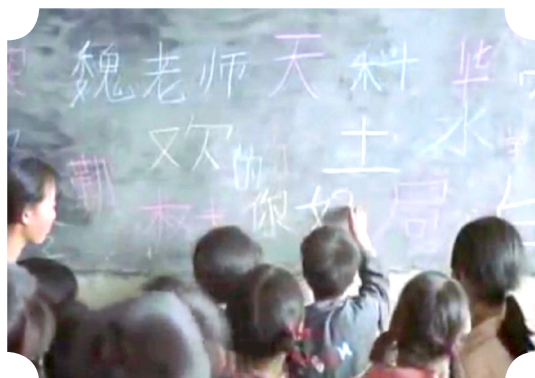
แล้วจู่ๆ เด็กชายจาง ฮุย เคอะ ลูกศิษย์ตัวแสบของครูเว่ย ก็มาหายไปจากชั้นเรียนเสียเฉยๆ ครูเว่ยผู้ต้องเสียลูกศิษย์คนหนึ่งไปแล้วกับการฝึกเป็นนักวิ่งของมณฑล พยายามอย่างเต็มความสามารถที่จะตามลูกศิษย์คนนี้ให้กลับมาเข้าชั้นเรียน ในตอนแรกครูเว่ยคงทำเช่นนี้เพื่อเงิน เช่นเดียวกับเมื่อเธอตัดสินใจ

มารับจ้างสอน เพราะครูเก่า ครูคนก่อน สัญญา กับครูเว่ยว่า หากครูเว่ยไม่ทำนักเรียนตก หายไปอีก ครูเว่ยจะได้ค่าสอนเพิ่มขึ้นอีกสิบ หยวน

ถ้าจะให้เล่าพล็อตเรื่องที่เหลือทั้งหมด ของหนังก็เป็นเพียงเรื่องราวการผจญภัยของ ครูเว่ยในเมืองใหญ่เพื่อตามหาเด็กชายจาง ฮู่ เคอะ ให้กลับมาเรียนหนังสือเท่านั้นเอง จริงๆ แต่ก็ช่างเป็นเท่านั้นเองที่ยิ่งใหญ่ ประทับ ใจเสียเหลือเกิน ช่างเป็นเรื่องเล็กๆ ที่ยิ่งใหญ่ ไม่น้อย นับแต่เรื่องราวที่ครูเว่ยและลูกศิษย์ ช่วยกันขนอิฐเพื่อเอาค่าจ้างมาเป็นค่ารถเมล์ เข้าเมืองไปตามหาเด็กชายจาง ฮู่ เคอะ ความวุ่นวาย ความสับสนอลหม่านของหนูน้อยน่ารักน่าชังเหล่านั้น ในความพยายามที่จะช่วยเหลือครูของพวกเขา แม้แต่ประเด็น เล็กๆ เมื่อครูเว่ยยอมเจียดเงินค่าจ้างที่คิดว่า เหลือพอเป็นค่ารถเมล์ มาซื้อน้ำดำจากโลก ทุนนิยมที่กินแล้วแสนซ่า ที่เด็กๆ ไม่เคยลิ้ม ลองมาก่อนเลยในชีวิต ให้เด็กๆ ได้และเล็ม แบ่งกันกินคนละอีกสองอีก

ในที่สุดครูเว่ยก็เดินทางเข้าไปถึงเมืองใหญ่ จาง อี้ โหมว เสนอปัญหาให้เราเห็นความแตกต่างและช่องว่างอันห่างไกลระหว่างเมืองใหญ่ และชนบทอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน เด็กชาย

จางฮู่เคอะก็ไม่ต่างจากเด็กๆ จากชนบททั่วโลก ในประเทศด้อยพัฒนา หรือที่เรียกเพราะๆ ว่า กำลังพัฒนา ที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพื่อเดินทางไปขายแรงงานในเมืองใหญ่

คงไม่มีอะไรน่าสะเทือนใจเท่ากับภาพของเด็กชายเคอะ ผู้แสนจะแก่นแก้วและร่าเริงเมื่อ อยู่ในชนบท ต้องมาเดินหาเศษอาหารกินเพื่อ ประทังความหิวโหยเมื่ออยู่ในเมืองใหญ่ (จำได้ ใหม่ในเกือบตอนท้ายของเรื่อง เมื่อเด็กชาย เคอะโดนรายการทีวีสัมภาษณ์ว่าเขาประทับใจ กับประสบการณ์ใดในเมืองใหญ่มากที่สุด

เด็กชายตอบอย่างซื่อๆ ว่า เขาจะไม่มีวันลืม ตอนที่ต้องขอเขากินเลย แม้แต่เด็กเล็กๆ อย่าง เคอะก็ยังเข้าใจความหมายของคำว่าศักดิ์ศรี มนุษย์ แม้ว่าเขาจะเรียกขานมันออกมาไม่ถูก ต้องก็ตาม)

นอกจากนั้น การรอนแรมผจญภัยของ ครูเว่ยในเมืองใหญ่ก็ช่างน่าประทับใจนัก นับ แต่ความพยายามที่ได้สละเงินจนหยวนสุดท้าย จนตนเองต้องแอบไปลักเศษอาหารมาประทัง ความหิว เพื่อซื้อฟูกัน หมึกและกระดาษ มา เขียนป้ายประกาศตามหาลูกศิษย์ตัวดี จน กระทั่งการเดินทางไปตามหาหัวหน้าสถานี โทรทัศน์ เพื่อขอแจ้งข่าวลูกศิษย์หาย

แต่โลกของเมืองใหญ่นี้ก็ไม่ได้เต็มไปด้วย ผู้คนใจร้ายเสียทั้งหมดทีเดียวนัก ครูเว่ยได้

มาพบหัวหน้าสถานีโทรทัศน์ผู้ใจดี ที่นำเรื่องราวของครูเว่ยมาออกอากาศในรายการการศึกษาในชนบท ซึ่งครูเว่ยจะสามารถถือโอกาสประกาศตามหาตัวเด็กชายเคอะได้อย่างได้ผลที่สุด แต่ครูเว่ยก็ไม่ใช่พนักงานการศึกษาที่ได้ปริญญาทางการศึกษามาหลายๆ ใบ ครูเว่ยเป็นเพียงครูผู้ช่วยรับจ้างสอนแทนในชนบทตัวเล็กๆ ที่เรียนไม่จบแม้แต่ชั้นมัธยม เมื่อถึงคราวต้องพูดออกอากาศ ครูเว่ยก็พูดไม่ออก ครูเว่ยมีแต่ความจริงใจในความห่วงหาอาทรในตัวลูกศิษย์จริงๆ พอต้องพูด ครูก็ตื่นตันจนเอาแต่น้ำตาไหลพรากๆ แล้วก็บอกให้เด็กชายจาง ฮู่ เคอะกลับบ้านเสียทีเพราะครูเป็นห่วง

จากการได้ออกรายการทางโทรทัศน์ โรงเรียนในชนบทของครูเว่ยจึงได้รับการประโคมข่าว รวมทั้งการบริจาคช่วยเหลือมากมาย ที่สำคัญ ซอล์กที่เคอะขาดแคลนจนทิ้งไม่ได้แม้เพียงชิ้นเล็กๆ บัดนี้ก็มีให้ใช้อย่างเหลือเฟือ แถมเป็นซอล์กสีเสียด้วย ครูเว่ยจึงอนุญาตให้เด็กๆ เขียนอะไรก็ได้ที่ตนเองอยากเขียนลงบนกระดานดำ ทุกคนรวมทั้งครูเว่ย เขียนถึงความใฝ่ฝันปรารถนาของตน ครูเว่ยเขียนถึงท้องฟ้า บางคนเขียนถึงบ้าน บางคนเขียนคำว่าความสุข เด็กชายจาง ฮู่ เคอะขอเขียนสามคำ ซึ่งเป็นคำที่

มีความหมายมากในจิตใจของเขา นั่นก็คือคำว่า “คุณครูเว่ย” เด็กหญิงตัวน้อยที่ยังเขียนหนังสือไม่เป็นขอวาดรูปดอกไม้แทน สิ่งเหล่านี้เป็นตัวแทนความสุขของเด็กๆ ซึ่งมีความเป็นกวีนิพนธ์อันไพเราะอยู่ในตัวเองแล้ว เพราะบรรยายถึงความใฝ่ฝันปรารถนาในจิตใจของมนุษย์ตัวเล็กๆ อย่างพวกเขา

หนังจบอย่าง open-ended และมองโลกในแง่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม กลับทิ้งปัญหาอันหนักหน่วงเอาไว้ให้เราครุ่นคิดต่อไปว่า หากเด็กนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้โชคดียังไง ไม่น่าเชื่อเช่นเด็กในโรงเรียนของครูเว่ย ผลจะเป็นอย่างไร

ในด้านศิลปะของการสร้างหนัง ผู้กำกับจาง อี้ โหมว ประสบความสำเร็จในการใช้เรื่องที่คุณเหมือนกับเป็นความเรียบง่ายจากเรื่องเล่าชีวิตของเด็กๆ เอง เพื่อสื่อถึงความยากจน ความล้มเหลวในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ดังนั้นผู้ชมก็จะรับรู้ถึงปัญหาอันซับซ้อนลึกซึ้งได้เองโดยตรง ด้วยอารมณ์สะเทือนใจมากกว่า ยังไม่นับความสมจริงของภาพยนตร์ที่ได้มาจากการที่ผู้กำกับไม่ใช่นักแสดงอาชีพเลย แม้แต่คนเดียวในภาพยนตร์เรื่องนี้ นักแสดงทุกคนรวมทั้งเด็กๆ เอง เล่นเป็นตัวของเขาเองทั้งสิ้น

ศิลปะของจาง อี้ โหมว ก้าวไปไกลอีกขั้น หากเป็นการก้าวไปข้างหน้าเพื่อกลับไปสู่ Back to Basic ของผู้ที่เข้าใจอย่างแท้จริงว่า ในความเรียบง่ายของรูปแบบทางศิลปะเท่านั้นที่ปัญหาขั้นพื้นฐานอันเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์จะได้รับการนำเสนอออกมาอย่างกระทบอารมณ์ผู้ชมได้อย่างตรงประเด็นที่สุด คงทนถาวรที่สุด

เรื่องเล่ากาวนา

จากนิตยสาร Lion's Roar
โดย Sam Liefair, Nov 16, 2016
แปลโดย ดร.ชยุติ คงสวัสดิ์ศักดิ์

สถานปฏิบัติธรรมริมถนน

ชาวพุทธนำสมาธิสู่ท้องถนนและสถานีรถไฟใต้ดินในมหานครนิวยอร์ก

องค์กรใหม่ที่มีชื่อว่า “Buddhist Insights” กำลังช่วยให้ชาวนิวยอร์กได้ทำสมาธิในสถานที่ที่ต่างออกไป ด้วยความรู้สึกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในตัวเมือง รอบๆ ตัวพวกเขา และกำลังได้รับความสนใจจากชาวเมืองนิวยอร์กเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ชาวเมืองนิวยอร์กอาจจะไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่า พวกเขาสามารถหาความสงบภายในได้จากท้องถนนที่วุ่นวายภายในเมืองของพวกเขาเอง แต่กลุ่มองค์กรใหม่ที่เรียกตัวเองว่า Buddhist Insights กำลังพยายามที่จะเปลี่ยนแนวความคิดนี้

Giovanna Maselli ผู้ร่วมก่อตั้งองค์กร Buddhist Insights ได้อธิบายว่า ชาวเมือง

นิวยอร์กส่วนใหญ่มีความคิดแบบเดิมที่เชื่อว่า “ถ้าต้องการหาความเงียบสงบ คุณจะต้องออกไปหาจากนอกเมือง” แต่เธอและผู้ก่อตั้งอีกท่านซึ่งเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา นามว่า Bhante Suddhaso (กันเต สุทธโส) ได้ร่วมกันจัดคอร์สทำสมาธิในสถานที่ที่แตกต่างออกไปจากเดิมที่มีกระจายอยู่ทั่วเมือง เพื่อพิสูจน์ว่าความคิดแบบเดิมนั้นอาจไม่เป็นจริงเสมอไป ซึ่งพวกเขาเรียกมันว่า “สถานปฏิบัติธรรมชำระจิตใจริมถนน” (Street Retreats)

Giovanna Maselli ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “สถานปฏิบัติธรรมริมถนน” หรือ Street Retreats นี้ เริ่มต้นจากการลองทำเล่นกัน

สนุกๆ แต่กลับได้รับผลตอบแทนที่ดีเกินคาด และยังช่วยทำให้ชาวเมืองนิวยอร์กตระหนักได้ว่าพวกเขาสามารถจะทำสมาธิที่ไหนก็ได้ การกิจขององค์กร Buddhist Insights คือการเชื่อมโยงชาวเมืองนิวยอร์กกับพระภิกษุสงฆ์ โดย Giovanna Maselli ได้เล่าว่า ในปี ค.ศ. 2015 เธอเองเคยพยายามหาพระอาจารย์ เพื่อที่จะศึกษาเรื่องเหล่านี้แต่เธอไม่สามารถหาได้เลย ด้วยเหตุนี้ เธอจึงได้ร่วมมือกับพระอาจารย์ Suddhaso ซึ่งเป็นพระป่าในพุทธศาสนา นิกายเถรวาท เพื่อจัดตั้งองค์กรนี้ขึ้น โดยที่ทั้งพระอาจารย์ Suddhaso และตัวเธอเองต่างก็มีพื้นฐานทางด้านการให้คำปรึกษาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งได้แนวความคิดการจัดสอนการทำสมาธิริมถนนมาโดยบังเอิญ

Giovanna Maselli เล่าต่อว่า มันเริ่มต้นมาจากการที่ การนัดพบของเธอกับพระอาจารย์ Suddhaso ในแต่ละครั้ง เธอมักจะมาสายเป็นส่วนใหญ่ และทุกครั้งเธอจะเห็นพระอาจารย์

Suddhaso นั่งทำสมาธิภาวนาระหว่างที่รอเธออยู่ จากจุดนี้เอง เธอจึงได้เริ่มถ่ายรูปรูปการนั่งสมาธิภาวนาของพระอาจารย์ Suddhaso จากนั้นเธอได้โพสต์ภาพการนั่งสมาธิภาวนาของพระอาจารย์ Suddhaso ลงใน Instagram โดยภาพแต่ละภาพมีการกด like ได้ภาพจำนวนมากแสดงถึงความชื่นชมจากผู้คนหลายร้อยคน หลังจากนั้นเพียงไม่ถึงปี องค์กร Buddhist Insights ก็มีผู้ติดตามใน Instagram มากกว่า 20,000 คน และเมื่อครั้งที่องค์กร Buddhist Insights จัดคอร์สสมาธิภาวนาเป็นครั้งแรก โดยทำการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Instagram ก็มีผู้เข้าร่วมคอร์สมากถึง 50 คน และยังมีอีก 50 คนที่ได้ลงชื่อสำรองที่นั่งไว้ด้วย

Maselli และพระอาจารย์ Suddhaso ได้เริ่มจัดคอร์สสมาธิภาวนาเป็นประจำทุกอาทิตย์ ในเมืองนิวยอร์ก โดยเลือกใช้สถานที่ที่พวกเขาสามารถนั่งสมาธิภาวนาได้อย่างเป็นอิสระ เช่น ตามโบสถ์ ในศูนย์นิทรรศการศิลปะ

ตามหาทราย ตามทางเดิน สถานีรถไฟใต้ดิน สวนสาธารณะ แทนพื้นที่ทำสมาธิภาวนาในรูปแบบเดิมๆ

พระอาจารย์ Suddhaso ได้อธิบายว่า การทำเช่นนี้ เป็นการสร้างทัศนคติใหม่ที่ว่า เราสามารถปฏิบัติสมาธิภาวนาได้ ในทุกๆ สถานที่ และด้วยความรู้สึกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา พระอาจารย์ Suddhaso ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า หลายต่อหลายครั้งที่เกิดมีเสียงดังขึ้นทำลายสมาธิ ระหว่างที่พวกเรากำลังทำการภาวนาอยู่นั้น พวกเรามักจะคิดเสมอว่า พวกเราจะสามารถทำสมาธิภาวนาต่อไปได้ก็ต่อเมื่อไม่มีเสียงรบกวนพวกนั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาไม่ได้อยู่ที่เสียงรบกวนเหล่านั้น แต่สิ่งที่ขัดขวางการทำสมาธิภาวนาคือทัศนคติที่มีต่อเสียงเหล่านั้นมากกว่าเสียงที่ได้ยิน ยังไงก็เป็นแค่เสียงเท่านั้น เมื่อตระหนักได้ถึงจุดนี้ พวกเราจึงเริ่มสร้างทัศนคติใหม่ คือการมีสมาธิอยู่กับปัจจุบันขณะ และใช้สิ่งนี้ในการสำรวจจิตใจตนเอง และนั่นเป็นสิ่งที่พวกเราสามารถทำได้ในทุกๆ สถานที่ และในทุกๆ สถานการณ์

คอร์สสมาธิภาวนาที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกอาทิตย์นั้น โดยปกติจะถูกจัดขึ้นตามชายหาดหรือริมทางเท้า แต่ก็มีบางคอร์สที่ถูกจัดขึ้นในสถานที่ที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์กว่านั้น เช่น คอร์สพิจารณาความตาย ที่ถูกจัดขึ้นภายในบริเวณสุสานในเดือนมิถุนายน และการจัดคอร์สในโรงงานช็อกโกแลตในเดือนกันยายนที่ผ่านมา โดย Maselli ได้อธิบายว่า หากพวกเราพูดถึงคำว่า เนกขัมมะ (การออกจากกาม) คงเป็นอะไรที่เป็นนามธรรมซึ่งยากที่จะอธิบายให้เห็นภาพและเข้าใจได้ แต่การจัด

คอร์สขึ้นในโรงงานช็อกโกแลต ซึ่งเป็นสถานที่ที่ทุกคนสามารถได้กลิ่นช็อกโกแลตอันแสนอร่อยแบบนี้ ทุกๆ คนก็จะสามารถเข้าใจ คำว่าการออกจากกาม ได้ชัดเจน ว่าหมายถึงอะไร

และในเดือนตุลาคมที่ผ่านมา พวกเขาได้จัดคอร์ส ๑ วัน สำหรับสอนการทำสมาธิแบบ “เมตตาภาวนา” ในสถานีรถไฟใต้ดิน ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้ฝึกหัดการแผ่เมตตาให้แก่ผู้โดยสารรถไฟใต้ดินที่นั่นอยู่รอบๆ ตัวพวกเขา การจัดคอร์สเหล่านี้ยังมีส่วนช่วยในการจัดการแก้ปัญหาพระปลอมที่ออกมาขอลานอยู่ทั่วบริเวณจัตุรัส Times Square และตามเมืองใหญ่ๆ ทั่วโลกได้โดยไม่ได้ตั้งใจอีกด้วย

“สถานปฏิบัติธรรมริมถนน” (Street Retreat) นี้ไม่ใช่ความคิดใหม่เสียทีเดียว ก่อนหน้านี้ก็มีครูผู้สอนแนวเซน และผู้ก่อตั้งองค์กร The Zen Peacemakers Order ชื่อ Bernie Glassman และสมาชิกองค์กร ที่ได้จัดให้มีการปฏิบัติสมาธิภาวนาริมถนนมาเป็นระยะเวลา นานกว่าสิบปีมาแล้ว โดยเป็นการฝึกปฏิบัติด้วยการใช้ชีวิตริมถนนในมหานครนิวยอร์กในระยะเวลาหลายวันหลายคืน แต่การฝึกปฏิบัติขององค์กร Buddhist Insights นั้นแตกต่างตรงที่ใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่าและเปิดโอกาส

ให้ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้เริ่มต้นหรือผู้ที่ปฏิบัติมานานแล้ว สามารถมาปฏิบัติร่วมกันได้

นอกจากนี้ องค์กร Buddhist Insights ยังมีการจัดคอร์สภavanaที่เป็นแบบดั้งเดิมอีกด้วย โดยในเดือนที่ผ่านมาได้เปิดการระดมทุนออนไลน์เพื่อเปิดศูนย์การฝึกสมาธิภavanaในเขตเทศบาลเมือง Queens โดย พระอาจารย์ Suddhaso และ Maselli กล่าวว่า พวกเขาพบว่ายังมีความต้องการ **“คอร์สที่สอนโดยพระภิกษุสงฆ์”** ในหมู่ชาวเมืองนิวยอร์ก โดยที่ยังไม่เคยมีองค์กรใดจัดให้มีขึ้นมาก่อนเลย

พระอาจารย์ Suddhaso กล่าวต่อว่า ท่าน

คิดว่าความต้องการนี้มาจากการที่ผู้ปฏิบัติต้องการที่จะพัฒนาการปฏิบัติของตนเองจากการปฏิบัติภavanaแบบฆราวาส ไปสู่ **“การปฏิบัติภavanaที่มีความหมายลึกซึ้งกว่านั้น”**

เมื่อพูดถึงการศึกษาพระพุทธศาสนาขั้นลึกซึ้ง การได้เชื่อมต่อกับกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งมอบกายถวายชีวิตให้กับคำสอนในเรื่องเหล่านี้ จึงมีประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรม และนี่คือสาเหตุว่าทำไมเราจึงนำพระสงฆ์และแม่ชีผู้ซึ่งฝึกฝนตนเองมาเป็นเวลานานนับสิบปีมาเข้าร่วมสอนการทำสมาธิภavanaในชั้นลึกซึ้งนี้ เพราะการที่เหล่าพระภิกษุสงฆ์และแม่ชีได้อุทิศชีวิตให้กับการศึกษาและปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้นถือเป็นสิ่ง

Giovanna Maselli กับ Bhante Suddhaso (กันเต สุทธโส)

ที่ผู้คนรับรู้ได้ว่าเป็นของแท้และยังมีคุณค่าอยู่ในยุคปัจจุบัน

Buddhist Insights ยังเป็นที่รู้จักในเรื่องของรูปแบบการสอนที่**ไม่มีการแบ่งแยกนิกาย** เหมือนกับองค์กร MNDFL สอนการทำสมาธิของคอนรุ่มใหม่ใน Manhattan และ Dharma Bum Temple ใน San Diego องค์กร Buddhist Insights เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงเรียนการปฏิบัติภavanaจากนิกายต่างๆ เพื่อช่วยให้พวกเขาได้ค้นหาแนวทางการปฏิบัติในวิถีพุทธแบบดั้งเดิมต่างๆ ว่าแนวทางใดที่เหมาะสมกับพวกเขามากที่สุด

ชั้นเรียนและการปฏิบัติภavanaขององค์กร Buddhist Insights นำโดย พระอาจารย์ Suddhaso หรือพระสงฆ์ที่มาจากศูนย์ต่างๆ ในนิกายเถรวาท วัชรยาน หรือเซน ผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ แต่สามารถร่วมบริจาคเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรได้ตามกำลังศรัทธา

รอยรสนุ :

ปาว-เตโช

หลวงปู่ทวด

ผู้สร้างมหาคุณูปการ

แก่ชาติและพระศาสนา

(ตอน ๓)

ประวัติหลวงปู่ทวดที่ผ่านมา เป็นประวัติวัยเด็กจนถึงวัยชรา ตั้งแต่ท่านเป็นเด็ก มีชื่อว่า ปู่ เข้าสู่วัยบรรพชาเป็นสามเณร ต่อมาบวชพระภิกษุ มีฉายาว่า สามิราม มีความแตกฉานในพระไตรปิฎก สามารถแปลพระธรรมในเมถุนทองคำได้สำเร็จตามคำทำของพระเจ้ากรุงลังกา ทำให้กรุงศรีอยุธยาได้รับชัยชนะในที่สุด จากนั้น ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะสามิรามคณูปมาจารย์จากพระมหาธรรมราชา พอถึงวัยชรา ท่านได้ทูลลากลับไปยังภูมิลำเนาเดิมคือวัดพัทธสิงห์บรรพตพะโคะ จังหวัดสงขลา ได้บูรณะซ่อมแซมวัดจนสำเร็จบริบูรณ์ ได้เป็นที่พึ่งของประชาชนในถิ่นนั้น สำหรับฉบับนี้เป็นประวัติในวัยปลายชีวิตของหลวงปู่ ซึ่งมีเรื่องราวดังนี้

สามเณรน้อยตั้งจิตอธิษฐาน ขอพบพระศรีอริยโพธิสัตว์

เรื่องตอนนี้ ได้รับความกรุณาจากพระอุปัชฌาย์ดำ ตีสุโร สำนักวัดศิลาออย อำเภอจะทิ้งพระ เป็นผู้เล่าต่อกันมาและท่านพระครูวิริยานุรักษ์ วัดตานีนรสโมสร เป็นผู้บันทึกไว้ดังนี้

ในสมัยที่สมเด็จพระเจ้าพะโคะพำนักอยู่วัดพะโคะ มีสามเณรน้อยรูปหนึ่ง คาดว่าคงอาศัยอยู่วัดใดวัดหนึ่งในท้องที่อำเภอหาดใหญ่เวลานี้ มีความขยันหมั่นเพียรปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด ตั้งจิตอธิษฐานขอพบพระศรีอริยะต่อมาคืนวันหนึ่ง มีคนแก่ถือดอกไม้เดินเข้ามาหาสามเณร ประเคนดอกไม้ส่งให้แล้วบอกว่านี่เป็นดอกไม้ทิพย์ไม่รู้จักร่วงโรย ขณะนี้พระศรีอริยโพธิสัตว์ได้จุติลงมาเกิดในเมืองมนุษย์เพื่อโปรดสัตว์ในพระพุทธศาสนา สามเณรจงถือดอกไม้ทิพย์นี้ออกค้นหาเถิด หากผู้ใดรู้จักกำเนิดของดอกไม้นี้ ผู้นั้นแหละเป็นองค์พระศรีอริยะที่จุติมา จงพยายามเที่ยวค้นหาคงจะพบ เมื่อกกล่าวจบคนแก่นั้นก็หายตัวไปทันที

สามเณรน้อยมีความปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง นุ่งเข้าจึงกราบลาสมภารเจ้าอาวาส ถีอดอกไม้ทิพย์ เดินออกจากวัดไป สามเณรเดินทางตรากตรำลำบากไปทั่วทุกหนทุกแห่ง ก็ไม่มีใครทักถามถึงดอกไม้มทิพย์ที่ตนถืออยู่นั้นเลย แต่สามเณรก็พยายามอดทนต่อความเหนื่อยยากตรากตรำรำแแตกรำฝน เป็นเวลาช้านาน

ต่อมาวันหนึ่ง สามเณรน้อยเดินทางเข้าเขตวัดพัทธสิงห์บรรพตพะโคะ ในเวลาใกล้จะมีดค่า เป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ พระจันทร์เต็มดวง ส่องรัศมีจ้าไปทั่วท้องฟ้า และเป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์ลงทำสังฆกรรมในโบสถ์ สามเณรถือดอกไม้มทิพย์เดินเข้าไปยืนอยู่ริมประตูโบสถ์ รอคอยพระสงฆ์ที่จะมาลงอุโบสถ พอถึงเวลา พระภิกษุทั้งหลายก็เดินทยอยกันเข้าโบสถ์ ผ่านหน้าสามเณรไปจนหมด ไม่มีพระภิกษุของคฤหัสถ์ทักถามสามเณรเลย

เมื่อพระสงฆ์เข้านั่งที่ในโบสถ์เรียบร้อยแล้ว สามเณรจึงเดินเข้าไป นมัสการถามพระสงฆ์เหล่านั้นว่า วันนี้พระมาลงอุโบสถครบทุกองค์แล้วหรือ พระภิกษุตอบว่ายังมีสมเด็จเจ้า อีองค์หนึ่ง วันนี้ยังไม่มาลงอุโบสถ สามเณรทราบดังนั้น ก็กราบลาพระสงฆ์แล้วเดินออกจากโบสถ์ มุ่งตรงไปยังกุฏิของสมเด็จเจ้าฯ ทันที เมื่อไปถึงแล้วสามเณรก็คลานเข้าไปใกล้ แล้วก้มกราบตรงหน้าท่าน

สมเด็จเจ้าฯ เห็นดอกไม้ในมือของสามเณร จึงถามว่า “สามเณร นันดอกมณฑาทิพย์ เป็นดอกไม้เมืองสวรรค์ ผู้ใดให้เจ้ามา” สามเณรรู้แจ้งใจตามที่นิมิต จึงคลานเข้าไปใกล้ ก้มกราบที่ฝ่าเท้า แล้วประเคนถวายดอกไม้ทิพย์นั้นแก่สมเด็จเจ้าฯ ทันที

การหายตัวไปของสมเด็จเจ้าพะโคะ

เมื่อสมเด็จเจ้าฯ รับประเคนดอกไม้ทิพย์จากสามเณรน้อยแล้ว ได้นั่งสงบนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง มิได้พูดจาประการใด จากนั้นลุกขึ้นเรียกสามเณร แล้วเดินตรงเข้าไปในกุฏิ ปิดประตูลงกลอน แล้วเงยบทยายไปในคืนนั้น มิได้ปรากฏร่องรอยเหลือไว้ให้พิสูจน์แต่อย่างใด จนเวลาล่วงเลยมาถึงบัดนี้ ซึ่งการหายตัวไปของสมเด็จเจ้าพะโคะครั้งนั้น ประชาชนเล่าลือกันว่า ท่านได้สำเร็จสู่สวรรคตไปเสียแล้ว ด้วยอำนาจบุญบารมีอภินิหารอันแรงกล้า

ตามที่กล่าวเล่าลือกันเช่นนี้ เพราะมีเหตุอัศจรรย์ปรากฏขึ้นในคืนนั้นว่า บนอากาศบริเวณวัดพะโคะ ได้มีดวงไฟโตขนาดเท่าดวงไต ส่องรัศมีสีต่างๆ เป็นปริมณฑล ตั้งพระจันทร์ทรงกลด ลอยวนเวียนรอบบริเวณวัดพะโคะ ส่องรัศมีสว่างจ้าไปทั่วบริเวณวัด เมื่อดวงไฟดวงนั้นลอยวนเวียนอยู่ครบสามรอบแล้ว ก็ลอยเคลื่อนไปทางทิศอากาศ เที่ยบทยายมาจนกระทั่งบัดนี้

วันรุ่งขึ้น ประชาชนมาร่วมประชุมกันที่วัด และต่างคนต่างก็เข้าใจว่าสมเด็จเจ้าฯ ท่านสำเร็จไปสู่สวรรคต จึงได้พากันพนมมือขึ้นเหนือศีรษะพร้อมเปล่งเสียงว่า สมเด็จเจ้าพะโคะหายไปแล้วเจ้าข้าเอ๋ย

ดอกมณฑาทิพย์

สิ่งของสำคัญที่สมเด็จพระเจ้าฯ ทิ้งไว้ให้เป็นที่
สักการบูชา

เมื่อสมเด็จพระเจ้าพะโคะ ได้หายไปจากวัด
พะโคะครั้งนั้น ท่านได้ทิ้งของสำคัญไว้ให้ เป็น
ที่สักการบูชาของประชาชนตลอดมาคือ

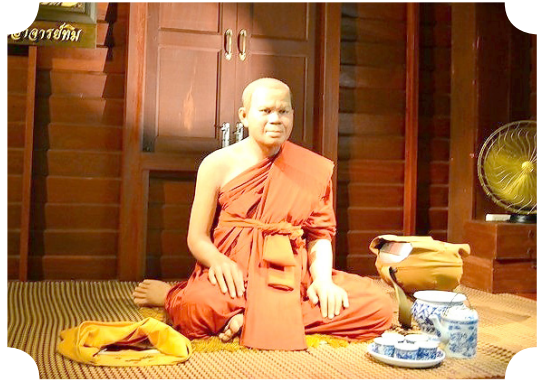
๑. ดวงแก้ว ๑ ดวง ที่พระยาจูงใหญ่ ให้
ไว้ในคราวที่เป็นทหารอยู่ในเปล สมภารทุกๆ
องค์ของวัดพะโคะได้เก็บรักษาแก้วดวงนี้
ไว้จนถึงบัดนี้ และไม่มีใครกล้านำออกจาก
บริเวณวัดพะโคะ เพราะเกรงจะเกิดภัย

๒. ก่อนที่สมเด็จพระเจ้าฯ จะหายไป ปรากฏ
ว่าท่านได้ขึ้นไปทำสมาธิอยู่บนชะง่อนผาบน
ภูเขาบาท ได้อาเท้าซ้ายเหยียบลงบนลาดผา
ลึกเป็นรอยเท้า เป็นที่สักการบูชาของ
ประชาชนมาจนกระทั่งบัดนี้

สมเด็จพระเจ้าฯ หายไป พร้อมกับพระภิกษุชรา
รูปหนึ่ง ปรากฏตัวขึ้น ณ เมืองไทรบุรี

เรื่องต่อไปนี้ได้เรียบเรียงจากคำบอกเล่า
ของท่านพระครูวิสัยโสภณ (ทิม ธมมธโร)
เจ้าอาวาสวัดราชบุรณระ (วัดช้างให้) และ
จากข้อมูลเพิ่มเติมตามที่ได้สืบทราบมา ซึ่งมี
เรื่องเล่าดังนี้

สมัยที่สมเด็จพระเจ้าพะโคะได้หายไปจาก
วัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภोजะทั้งพระ
จังหวัดสงขลา ครั้งนั้น ได้มีพระภิกษุชรา
รูปหนึ่งปรากฏตัวขึ้นที่รัฐไทรบุรี เวลา
นี้พระภิกษุรูปนี้เป็นปราชญ์ทางธรรม และ
เชี่ยวชาญทางอิทธิฤทธิ์อิทธิฤทธิ์เป็นยอดเยี่ยม
ชาวเมืองไทรบุรีมีความเคารพเลื่อมใสมาก ซึ่ง
สมัยนั้น คนมลายูในเมืองไทรบุรีนับถือศาสนา
พุทธ ต่อมาท่านได้เป็นสมภารเจ้าวัดแห่งหนึ่ง
ในเมืองนั้น

พระอาจารย์ทิม ธมมธโร
(พระครูวิสัยโสภณ) วัดช้างให้ จ.ปัตตานี

มีเรื่องชวนคิดอยู่ว่าพระภิกษุชรารูปนี้
ไม่มีใครทราบได้ว่าท่านชื่ออย่างไร ภูมิลำเนา
เดิมอยู่ที่ไหน และไม่มีใครซักถาม จึงพากัน
ขนานนามเรียกกันว่า “ท่านลังกา องค์ท่านดำ”
ท่านปกครองวัดด้วยอำนาจธรรมและอิทธิฤทธิ์
อย่างยอดเยี่ยม เป็นที่พึ่งทางธรรมปฏิบัติ
และการเจ็บไข้ได้ทุกข์ของประชาชนด้วย
ความเมตตาธรรม ประชาชนเพิ่มความเคารพ
เลื่อมใสท่าน ตลอดถึงพระยาแก้วดำ เจ้าเมือง
ไทรบุรีสมัยนั้น และท่านมีความสุขตลอดมา
(ท่านลังกาองค์ท่านดำนี้จะเป็นสมเด็จพระเจ้า
พะโคะหรือไม่ ขอให้ท่านพิจารณาต่อไป)

เจ้าเมืองไทรบุรีสร้างวัดช้างให้ ถวายท่าน
ลังกา

จากหนังสือตำนานเมืองปัตตานี ซึ่งรวบรวม
โดยคุณพระศรีบุรีรัฐ (สิทธิ์ ณ สงขลา)
นายอำเภอชั้นลายครามของอำเภอยะรัง
เรียบเรียง มีข้อความตอนหนึ่งว่า

สมัยนั้นพระยาแก้วดำเจ้าเมืองไทรบุรี
ปรารถนาจะหาชัยภูมิที่ดีสร้างเมืองให้เจ๊ะสิตีน้อง
สาวครอบครอง เมื่อโหราศาสตร์ยามตีได้
ท่านเจ้าเมืองก็เสด็จออกพิจารณาปล่อยช้าง
ตัวสำคัญคู่บ้านคู่เมืองออกเดินป่า หรือเรียก

ว่าช่างอุปการ เพื่อหาที่ชัยภูมิสร้างเมือง ท่านเจ้าเมืองยกพลบริวารเดินทางตามหลังช่างนั้นไปเป็นเวลาหลายวัน

วันหนึ่ง ช่างได้เดินไปหยุดอยู่ ณ ที่ป่าแห่งหนึ่ง (ที่วัดช้างให้เวลานี้) แล้วเดินวนเวียนร้องขึ้น ๓ ครั้ง พระยาแก้วดำถือเป็นนิมิตที่ดีจะสร้างเมือง ณ ที่ตรงนี้ แต่น้องสาวตรวจดูแล้วไม่ชอบ พี่ชายก็อธิษฐานให้ช่างดำเนินหาที่ใหม่ต่อไป ได้เดินทางรอนแรมไปอีกหลายวัน

เวลาตกเย็นวันหนึ่งได้หยุดพักพลบริวารทางน้องสาวถือโอกาสออกจากที่พักเดินเล่นบังเอิญขณะนั้น มีกระเจงสีขาวผ่องตัวหนึ่งวิ่งผ่านหน้านางไป นางอยากจะได้กระเจงขาวตัวนั้น จึงชวนพวกพี่เลี้ยงวิ่งไล่ล้อมจับกระเจงตัวนั้น ได้วิ่งวกไปเวียนมาบนเนินทรายอันขาวสะอาดริมทะเล (ที่ตำบลกิชะเวลานี้) ทันใดนั้น กระเจงได้อันตรธานหายไป นางเจี๋ยรู้สึกชอบพื้นที่ตรงนี้มาก จึงขอให้พี่ชายสร้างเมืองให้

เมื่อพระยาแก้วดำปลุกสร้างเมืองให้น้องสาว และมอบพลบริวารให้ไว้พอสมควรเรียบร้อยแล้วก็ให้ชื่อเมืองนี้ว่า **เมืองปะตานี** (ปัตตานี) ขณะนั้น พระยาแก้วดำเดินทางกลับมาถึงภูมิประเทศที่ช่างบอกให้ครั้งแรก

วัดช้างให้ (วัดราชบูรณะ) อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี

ก็รู้สึกเสียดายสถานที่ จึงตกลงใจหยุดพักแรมแผ้วถางป่าและปลุกสร้างขึ้นเป็นวัด ให้ชื่อว่า **วัดช้างให้** มาจนถึงบัดนี้ ต่อมา พระยาแก้วดำได้ถวายวัดช้างให้แก่ท่านลังกาครอบครองอีกวัดหนึ่ง

คนมลายูในสมัยโบราณนับถือศาสนาพุทธ

สมัยโบราณกาลนานมานั้น คนมลายูนับถือศาสนาพุทธ พระยาแก้วดำ คนมลายูจึงได้สร้างวัดช้างให้ขึ้น ขออ้างอิงหนังสือของพระยารัตนภักดี ซึ่งกล่าวไว้ในหนังสือเรื่องปัญหาดินแดนไทยกับมลายู ซึ่งท่านพิมพ์แจกในการกุศล หน้า ๘ บรรทัดที่ ๑๖

ในหนังสือเล่มนั้นกล่าวอ้างตามประวัติศาสตร์ไว้ว่า พ.ศ. ๑๓๐๐ กษัตริย์ครองกรุงศรีวิชัย แห่งปาเล็บบังมีอาณาภาพแผ่อำณาเขตเข้ามาถึงแหลมมลายู ปกครองแผ่นดินส่วนหนึ่งถึงอำเภอไชยา ได้นำพระพุทธศาสนาเข้ามาสั่งสอนในแหลมมลายู และได้ก่อสร้างปูชนียสถานทางพระพุทธศาสนาไว้หลายแห่ง ซึ่งยังปรากฏอยู่จนบัดนี้

ตามประวัติศาสตร์มลายูกล่าวว่า มีผู้พบศิลาจารึกแผ่นหนึ่งที่นครศรีธรรมราช จารึกว่า เมื่อ พ.ศ. ๑๓๑๘ เจ้าเมืองศรีวิชัยได้มาก่อนพระเจดีย์องค์หนึ่งที่นครศรีธรรมราช และที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาอีกแห่งหนึ่งเกี่ยวกับโบราณวัตถุ คือพระพุทธไสยาสน์ ในถ้ำแห่งภูเขา (วัดหน้าถ้ำ) ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา คาดคะเนว่า ได้สร้างไว้ในสมัยพระเจ้ากรุงศรีวิชัย ระหว่าง พ.ศ. ๑๓๑๘ - ๑๔๐๐ ต่อมา ได้ปฏิสังขรณ์เพิ่มเติม ซึ่งยังคงปรากฏอยู่จนกระทั่งบัดนี้ องค์พระยาวถึง ๘๑ ฟุต ๑ นิ้ว ขนาดใหญ่ วัดโดยรอบองค์พระ ๓๕ ฟุต และตามตำนานของ

คุณพระศรีบวรรัฐกล่าวไว้ว่า สมัยหลายร้อยปีมาแล้ว คนมลายูนับถือศาสนาพุทธ แต่ได้มาเปลี่ยนนับถือศาสนาอิสลามเสียภายหลัง

ท่านลังกาเดินทางตรงๆไปมา ระหว่างวัดไทรบุรีกับวัดช้างให้ ปัดตามี

มีเรื่องทำให้ชวนคิดว่าวัดที่ท่านลังกาอยู่ถึงเมืองไทรบุรี ระยะทางที่จะมาวัดช้างให้ไกลมาก ทางเดินก็มีแต่ป่าและภูเขา แสนจะทुरกันดาร ท่านลังกามีวัยชรามากแล้ว จะเดินไปเดินมาไหวหรือ แต่ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าต่อกันมาว่า ท่านลังกาเดินทางไปมาแบบตรงๆระหว่างวัดทั้งสองนี้ เดินทางเวลาแรมเดือน

พระพุทธไสยาสน์ วัดคูหาภิมุข (วัดหน้าถ้ำ)
อ.เมือง จ.ยะลา

ขณะที่ท่านเดินทางนั้น พบที่ใดเหมาะก็พักแรมหาความวิเวกเพื่อทำสมาธิภาวนา ใช้เวลาพักนานๆ เช่น ภูเขาถ้ำลอด ในกิ่งอำเภอสบ้าย้อย ก็ปรากฏว่ามีสิ่งสมควรเชื่อถือได้ว่าท่านเป็นผู้ทำไว้แต่ครั้งเดินทางพักแรม จากนั้น ก็ปรากฏอยู่บนเพิงหินบนภูเขาตั้งเกียบเพื่อภูกูเขาน้ำตำทรายขาว ทางทิศตะวันออกของลำธารน้ำตก มีพระพุทธรูปแกะด้วยไม้ตำเสาแบบพระยืนสององค์ ชาวบ้านตำทรายขาว เรียกพระพุทธรูปนี้ว่า หลวงพ่อตั้งเกียบเหยียบน้ำทะเลจืด คาดคะเนกันว่าพระพุทธรูปสององค์นี้ท่านลังกาเป็นผู้สร้างสมัยที่เดินทางและอาศัยพักอยู่ หลวงพ่อสององค์นี้เล่าลือกันว่าศักดิ์สิทธิ์นัก และยังเป็นสัญลักษณ์การบูชาของชาวบ้านในถิ่นนั้นมาถึงบัดนี้

พระภิกษุชราองค์นี้ ท่านอยู่เมืองไทรบุรีเขาเรียกว่าท่านลังกา เมื่อท่านมาอยู่วัดช้างให้ชาวบ้านเรียกว่าท่านช้างให้ เป็นเช่นนี้ตลอดมา

(อ่านตอนจบฉบับหน้า)

พรปีใหม่จากพระพุทธรอกค์

พรปีใหม่	ประเสริฐสุด	ในโลภนี้
หรือจะมิ	เท่าพุทธองค์	ท่านทรงให้
ละชั่วทั่ว	ทำดี	ปีใหม่ไซ้
สร้างจิตใจ	ให้พิสุทธิ์	หลุดพ้นเวทณฺยู ๒

ปุลณวิโส

ธรรมสำหรับเยาวชน

เรื่อง : มโนรตปุรณี
ภาพ : น้องขวัญ

ผู้ชี้ขุมทรัพย์

คุณแม่กำลังทำกับข้าว น้องขวัญมาช่วยเต็ดใบกะเพรา เพราะความตั้งใจตั้งแต่ยังไม่กลับจากโรงเรียนถึงบ้าน ก็รีบบอกคุณแม่ว่าอยากจะทำผักกะเพราของโปรด พอคุณแม่ตามใจเมนูโปรดน้องขวัญดีใจมากน่าย่อยเริ่มทำงานพอวางกระเป๋านักเรียนแล้วก็รีบมาลงแรงช่วยเอง เต็ดใบกะเพราไปทีละใบก็แอบถอนใจไป คุณแม่สังเกตเห็นพักจึงตัดสินใจเอ่ยถามลูกสาว

☺ คุณแม่ : “หนูมีอะไรกังวลใจหรือเปล่าลูก ทำการบ้านทันไหมคะ ทำไมนั่งถอนใจล่ะ”

☹ น้องขวัญ : “ทีนคะคุณแม่ แต่...พ่ungsนี้หนู ต้องเริ่มเรียนดนตรีไทยแล้วคะ หนูเลือกเรียน ขิม แต่...แต่หนูเกรงจะทำได้ไม่ได้อย่างคุณแม่ มันคงยากมากเลยนะคะกว่าจะเป็นเพลงไพเราะ ได้นะคะ”

☹ “หนูอยากกลัวหรือทุกซ์ลวงหน้าไปก่อนสิคะ ไม่มีอะไรยากเกินไปสำหรับคนที่มีความพยายาม และมีความตั้งใจจริงหรอกลูก ทำใจให้สบาย เปิดใจรับสิ่งที่ครูสอนนะคะ ฝึกซ้อมบ่อยๆ แล้วก็ ค่อยๆ เป็นไปเองแหละ”

☹ “คุณแม่คะ คุณแม่เคยสอนหนูว่าคนเราไม่ควรท้อแท้ใจในการศึกษาหาความรู้ใช่ไหมคะ เราต้องพยายามไปเรื่อยๆ เหมือนเรื่องของ พระมหาชนกถวายน้ำในมหาสมุทร เมื่อเรือ อับปาง ทุกคนจมน้ำตายหมด แต่พระองค์ก็ยัง ไม่ละความเพียร จนนางฟ้าเมฆลงมา ช่วยอุ้มท่านขึ้นฝั่ง แบบนั้นใช่ไหมคะ”

☹ “ใช่แล้วลูก จำท่านไว้เป็นตัวอย่างได้เลยนะคะ แล้วมีอีกเรื่องหนึ่ง เป็นตัวอย่างทั้งครูที่ดีและ นักเรียนที่ดีด้วย ให้หนูเห็นว่าไม่มีใครแก่เกิน

เรียน และความเป็นนักเรียนที่ดี ว่าง่าย ตั้งใจเรียน ก็ช่วยให้การเรียนก้าวหน้าจนบรรลุความตั้งใจ จน ท่านได้เป็นพระอรหันต์เลยนะลูก”

☺ “น่าสนใจจังเลยคะ คุณแม่เล่าให้ฟังหน่อย นะคะ หนูเต็ดใบกะเพราเสร็จแล้วละ” น้องขวัญ พุดจบริบล้างมือเช็ดมือจนแห้งสนิท แล้วนั่ง ทำคางตาแป้วรอฟัง

☹ “เป็นเรื่องของพระราชาเถระนะลูก พระราชา เป็นพราหมณ์ ตกยากตอนแก่ จึงไปอาศัยภิกษุ อยู่ในวัดเซตวัน ช่วยตายหญ้ากวาดลานวัดและ ถวายน้ำล้างหน้าล้างมือล้างเท้าให้ภิกษุทั้งหลาย แต่ใจท่านอยากบวชเหลือเกิน แต่ไม่มีพระองค์ไหน บวชให้ท่านเพราะเห็นว่าแก่แล้ว จนท่านซุบซอม ตรอมใจ เพราะไม่ได้บวชตามที่ตั้งใจ”

☹ “น่าสงสารจังเลยคะ” น้องขวัญพุด

☹ “วันหนึ่ง พระพุทธองค์ทรงตรวจดูอุปนิสัย ของสัตว์โลกทรงเห็นอุปนิสัยแห่งพระอรหันต์ ของพระราชา จึงเสด็จไปหา ตรัสถามว่าพระภิกษุ สงเคราะห์ท่านอย่างไรบ้าง ท่านกราบทูลว่าได้ อาหารพอยังชีพ ได้อาศัยหลับนอน แต่สิ่งที่ ต้องการที่สุดคือการได้บวชเป็นพระ แต่ไม่มี พระรูปไหนยอมให้บวชเลย”

พระพุทธองค์ จึงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์ ตรัสถามว่าใครระลึกถึงอุปการะของพราหมณ์ราชะได้บ้าง พระสารีบุตรกราบทูลว่า ท่านระลึกได้ คือ คราวหนึ่งท่านบิณฑบาตอยู่ในกรุงราชคฤห์ พราหมณ์ราชะได้เคยถวายอาหารท่านทัพพีหนึ่ง สรุพบว่าพระสารีบุตรท่านกตัญญูช่วยให้พระราชะได้บวชสมใจ

☺ ในที่สุดก็ได้บวชแล้ว สาธุค่ะ

☺ ได้พระสารีบุตรเป็นอุปัชฌาย์ด้วยนะ ไม่ธรรมดาเชียวลูก เมื่อได้บวชแล้ว พระราชะเป็นพระแก้หาของขบฉันก็ลำบาก พระสารีบุตรจึงพาพระราชะออกธุดงค์ไป พร่ำสอน อบรม ตักเตือนต่างๆ อยู่เรื่อยๆ ความที่พระราชะท่านเป็นพระแก้ที่ว่าง่าย รับโอวาทและปฏิบัติตามด้วยความเคารพ ไม่นานนักท่านก็ได้สำเร็จอรหัตตผล

☺ เยี่ยมยอดไปเลยค่ะ สมปรารถนาที่สุดในโลก

☺ ต่อมาพระสารีบุตรพาพระราชะกลับมาเฝ้าพระพุทธองค์ พระพุทธองค์ทรงถามว่า พระราชะว่านอนสอนง่ายไหม พระสารีบุตรตอบว่า “ว่าง่าย สอนง่ายมาก สอนอะไรก็ไม่เคยโกรธเลย”

☺ ถ้าคุณครูสอนอะไร หนูจะตั้งใจ และขยันซ้อมบ่อยๆ ค่ะ จะได้เล่นขิมเก่งๆ

☺ สาธุ ตั้งใจและพยายามนะลูก คุณแม่จะรอฟังเพลงนางครวญเวอร์ชันน้องขวัญบ้าง ยังมีต้ออีกนิดค่ะ วันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายประชุมสนทนากันที่ธรรมสภาว่า พระสารีบุตรเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที ระลึกถึงพระคุณของพระราชะ แม้เคยถวายอาหารเพียงทัพพีเดียว ท่านรับเป็นอุปัชฌาย์ให้พราหมณ์ตกยากได้บวช นับว่าท่านทำสิ่งที่ทำได้ยาก ฝ่ายพระราชะก็เป็นผู้ว่าง่าย อดทนต่อคำสอนดีมา

☺ ทั้งครูก็ดี ทั้งศิษย์ก็ดี น่าชื่นชมมาก

☺ ท่านกล่าวไว้ดีกว่า ธรรมดาคือคนผู้มีความกตัญญูกตเวที ย่อมระลึกอยู่เสมอถึงพระคุณที่ผู้อื่นกระทำแก่ตนแม้เพียงเล็กน้อย คอยหาโอกาสตอบแทนความดีของผู้อื่น ฝังจิตฝังใจของตนอยู่ตลอดเวลา ตรงกันข้ามกับผู้ไม่มีความกตัญญูกตเวที ใครทำคุณให้ คุณนั้นก็ปรากฏเพียงชั่วครา เหมือนรอยขีดลงในน้ำ อีกอย่างนะลูก คนมีความกตัญญู ย่อมไม่ถือเอาข้อบกพร่องเล็กน้อยของผู้มีคุณ มาลบล้างคุณความดีส่วนใหญ่ ทำนองเอาใบบัวปิดท้องฟ้า แม้ใบบัวนั้นอาจปิดตาของตนมิให้เห็นท้องฟ้าได้ แต่ท้องฟ้าย่อมปรากฏแก่คนทั่วไปอยู่

☺ คุณแม่พูดเข้าใจง่ายจัง คนกตัญญูมีแต่ความเจริญ ไม่มีเสื่อม ส่วนคนอกตัญญูมีแต่ความเสื่อม ไม่มี ความเจริญ ใช้ไหมคะคุณแม่

☺ “แน่นอนเลยลูก พระพุทธองค์ยังทรงปรารภพระราชะเรื่องความเป็นผู้ว่าง่าย และสอนภิกษุทั้งหลาย ควรเป็นผู้ว่าง่ายเหมือนพระราชะ เมื่ออาจารย์ชี้โทษกล่าวสอนอยู่ก็ไม่ควรโกรธ ฟังมองเห็นบุคคลผู้ตักเตือนสั่งสอน เสมือนเป็นผู้บอกขุมทรัพย์ให้” คุณแม่หันมายิ้มให้ลูกสาว ขณะที่ใส่หมุ่สับลงผัดในกระทะ

☺ การที่เราจะคบสนิทกับใคร ย่อมแสดงว่ามีนิสัยส่วนลึกไปกันได้ มิฉะนั้นจะคบกันไม่ได้นานนะคะคุณแม่ ...โอ๊ย แต่มันหอมจิ้งเลยคะ หนูหิวแล้วละ หนูใส่ใบกะเพราะเลยนะคะ แล้วหนูจะช่วยตีไข่ด้วย สำหรับไข่เจียวสูตรพิเศษของหนู

☺ (หัวเราะอย่างเอ็นดู) เอาเลยลูก ตีไข่สองฟองเลยคะ จะได้ทานกันให้อร่อยสมใจ

ใต้ฟ้าวัดจากแดง

กองบรรณาธิการ

ใต้ฟ้าวัดจากแดง

วันอังคารที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

พระครูธรรมธรรสมนต์ นนทิโก
รับรางวัลศาสตรเมธี

คอลัมน์ใต้ฟ้าวัดจากแดงห่างหายไปนาน
กลับมาอีกครั้งพร้อมข่าวมงคลรับศักราชใหม่
และโพธิyalayฉบับบูชาครู มกราคมนี้ ขอแจ้ง
ข่าวน่ายินดีให้สาธุชนได้ร่วมถวายมุทิตา
สักการะในโอกาสที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ
พระครูธรรมธรรสมนต์ นนทิโก เจ้าอาวาส

วัดจากแดง ได้รับพระราชทาน
รางวัล “ศาสตรเมธี” นักปราชญ์
ที่ทำให้คุณประโยชน์ให้สังคม
สาขาสังคมศาสตร์ ด้านพัฒนา
จิตใจ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘
จากมูลนิธิหม่อมหลวงปิ่น
มาลากุลฯ ในพระราชูปถัมภ์ฯ

จากการที่ท่านได้ทุ่มเทให้การ
พัฒนาระบบการศึกษาพระธรรมตามพระ
ไตรปิฎก ตลอด ๖๐ พรรษา แห่งการครอง
ผ้ากาสาวพัสตร์ ทั้งการเรียนการสอน และ
ได้เขียนตำราเรียนพระธรรมอันทรงคุณค่า
ไว้มากมาย อันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สำนัก
ศาสนศึกษาธรรม วัดจากแดง มีผลงานเป็นที่
ยอมรับในระดับประเทศ โดยหลวงพ่อได้เข้ารับ
พระราชทานโล่รางวัลฯ จากสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา
เมื่อวันอังคารที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ ซึ่งมี
ผู้ได้รับรางวัลในครั้งนี้รวมทั้งหมด ๘ ท่าน
(มีพระสงฆ์ ๒ รูป และฆราวาสอีก ๖ ท่าน)
ขอร่วมแสดงความมุทิตาจิตกับทุกท่านมา ณ ที่นี้
ที่มาของรางวัล “ศาสตรเมธี” เริ่มจาก
มูลนิธิศาสตราจารย์ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุลฯ

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากรและผู้ออกตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานการศึกษาให้กับประเทศไทย อันเป็นแบบอย่างของการจัดการศึกษาอย่างมีระบบ ต่อเนื่องสืบมาจนถึงปัจจุบัน จึงได้เริ่มจัดทำโครงการเพื่อเฉลิมพระเกียรติถวายเป็นราชบูชา โครงการหนึ่งคือ “ศาสตร์เมธี” โดยตระหนักถึงคุณค่าของนักปราชญ์ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับชาติบ้านเมืองในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการพัฒนาจิตใจ ซึ่งหลวงพ่อบุญของเราได้รับรางวัลในสาขานี้ โดยได้รับการพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่างๆ เป็นต้นว่าเป็นผู้ทำความดี ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ทางมูลนิธิฯ จึงจัดมอบรางวัลดังกล่าว เพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป และเป็นขวัญกำลังใจในการทำงานที่ทรงคุณค่าต่อไป

เสาร์ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๐

พระผู้ทรงพระไตรปิฎก ๗ รูป เยือนวัดจากแดง

งานใหญ่อีกงานในเดือนนี้คือ พระผู้ทรงพระไตรปิฎก จากประเทศสหภาพเมียนมาร์ ได้เดินทางมาเยือนวัดจากแดง พร้อมกันถึง ๗ รูป ในวันเสาร์ที่ ๒๘ มกราคม ญาติโยมทั้งคนไทยและคนเมียนมาร์ พร้อมใจกันต้อนรับและร่วมฟังธรรมจำนวนมาก

พระผู้ทรงพระไตรปิฎก คือพระที่ทรงจำพระไตรปิฎก และเข้าใจเนื้อหาความหมายได้อย่างเป็นเลิศ ทุกรูปจะได้รับการยกย่องจากประชาชน และรัฐบาล เพราะถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ พระอิฐ พระปูน พระทองเหลืองสร้างได้ แต่พระพูดได้ จำพระไตรปิฎกได้ทั้งหมดนี้ถือว่าหายากที่สุด มีเงินเท่าไรก็สร้างไม่ได้ สาธุชนผู้เห็นคุณค่า จึงไม่ควรพลาดโอกาสพิเศษนี้ ซึ่งวารสารโพธิยาลัยจะได้นำเสนอรายละเอียดในฉบับต่อไป

กิจกรรมช่วงเช้า ณ สุธัมมศาลา รับฟังเสวนาธรรมนำโดยพระอาจารย์มหาประนอม ธรรมาลงกาโร เรื่อง “พระไตรปิฎกมีความสำคัญอย่างไร” และอธิบายแนวการเรียนการสอนให้เกิดความทรงจำพระไตรปิฎก จากนั้นช่วงบ่าย ฟังบรรยายธรรมและฟังการตอบคำถามที่นำสนใจจากพระผู้ทรงจำพระไตรปิฎก ๗ รูป โดยมีพระอาจารย์มหาประนอมแปลไทยให้โดยตลอด

ขออนุโมทนา ทุกท่านที่สนใจมาร่วมฟังธรรมจากพระผู้ทรงพระไตรปิฎกและทุกท่านที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเป็นกุศลครั้งนี้

"...ครูนั้นจะตั้งใจให้ความรู้แก่เด็กๆ
ด้วยความเมตตา ด้วยความหวังดี
คือ ด้วยความเมตตาต่อผู้ที่เป็นลูกศิษย์
และด้วยความหวังดีต่อสังคม
เพราะถ้าสังคมประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ดี
สังคมก็ไปรอด..."

พระบรมราชาไชโยาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
พระราชทานแก่คณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล
ณ พระราชวังไกลกังวล ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๑๓

- ❖ วิสัยนาธรรม : ความหมายของบทกวีชาคร
- ❖ กวีนิพนธ์ : ครุคือดวงตะวัน
- ❖ พระธรรมเทศนา : ครุในใจ
- ❖ สารธรรม : คติธรรมจากสัณโฆณียกกา
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (ปยุตฺตมหาเถร)
- ❖ กวีนิพนธ์ : ส.ค.ส. ส่งความสำนึกดีปีใหม่
- ❖ สารน่ารู้ : คุณสมบัติของครุที่ดี
ตามคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

- ❖ กวีนิพนธ์ : เวลาที่เหลือ ?
- ❖ มอวเทศ - มอวไทย : พระมาลัย ตอน ๑
- ❖ วัดบันดาลใจ : ขุดทองจากขยะ ตอน ๒
- ❖ ชวนดูหนึ่ง : Not One Less
- ❖ เรื่องเล่ากาวนา : สถานปฏิบัติธรรมริมถนน
- ❖ รอยธรรม : หลวงปู่ทวด ผู้สร้างมหาคุณูปการฯ
- ❖ ธรรมสำหรับเยาวชน : ผู้ชี้ขุมทรัพย์
- ❖ ใต้ฟ้าวัดจากแดง